

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXIV.

Červenec- srpen 2015

číslo 7-8

Tvary

(Janu Zahradníčkovi)

Neslýchané děje pod zemí se dějí
a nevidané ve vzduchu
zakleté tvary se náhle probouzejí
s výkřikem po duchu

Za zrcadlem stínů jímž je svět
jich úpění je slyšeti
hledejte vysvobozujících vět
vy jimž dáno i pro nic trpěti

František Halas

Úvodem

I František (po Janu Pavlu II.) nazval Jana Husa reformátorem celocírkevního významu. „Upálením Jana Husa jsme zranili svatou matku církve! Naše svědomí nás musí vést k prosbě o odpuštění za každého námi zabitého ve jménu Boha.“ „Ekumenismus není úkol navíc, ale Ježíšův příkaz. Znamená hledat jednotu Kristova těla, rozbitou hříchem rozdělení.“ Potřebujeme důkladnou debatu o uprchlících. My, křesťané, se máme ptát Boha, zda a jak je máme přijmout. A nestahovat kalhoty před brodem. Za hysterii proti uprchlíkům mohou především zbabělí politici. Nevědí, že statisíce našich lidí utekli před nacisty a komunisty. Izrael se nebal přijmout „židy“ ze všech zemí a kontinentů. Všem přejeme odpočinek na těle i na duchu o prázdninách a dovolených. /v

PRAPOR NAD HRADEM

Jsem důchodce, a přece se těším na prázdniny. To sem do Krkonoš přijedou lidé „ze světa“ a jeden se diví, kolik je u nás hledajících i nalézajících, kolik lidí ze živých farností na liturgické úrovni. Jakou já mám radost, když někdo při převzetí posvěceného Chleba řekne: „Prosím také o Kalich!“

Vždyť jsme dědici vyznavačů kalicha, který si museli vybojovat. Teď vlaje na Hradě prapor, a to ne s rudým kalichem na černém podkladě, pod kterým se vraždilo, ale prapor se zlatým kalichem na červeném poli, náš prapor! Právě takové kalichy stojí na našich oltářích a my vyznáváme totéž, co Mistr Jan: „Hle, Krev Kristova!“ Není to už krev prolitá popravčími jako kdysi na Golgotě. Je to posvěcené Víno, dar Krve, bez níž není Život. Bez níž umírá duchovně tělo i duše. Židé se hádali, jak je to možné (Jan 6,52), my jsme zase staletí rozumovali o „transsubstanciaci“. Nebyl v nás kousek smyslu pro všemohoucnost Lásky, pro mystiku, poezii a kouzlo Kristova sebedarování. Poslední koncil řekl: „Začnete s Kalichem!“ Začali jsme, ale nepokračujeme. Proto mám radost z těch, kteří si Kalich přejí. (Mohu jim jej nabídnout až do konce obřadu.)
Jan Rybář

Erik Tabery k úmrtí sira Nicholase Wintona: „Zemřel statečný a nesobecký muž, který se kdysi rozhodl zachránit uprchlíky, o nichž velká část Evropy tvrdila, že jsou hrozbou pro zdejší civilizaci. Čest jeho památce.“

Kardinál Beran, vězněný nacisty v koncentračním táboře, komunisty šestnáct let internovaný, umlčený a vyhnaný z vlasti zasedání II. vatikánského koncilu při diskusi o dekretu o náboženské svobodě řekl: „Tak se zdá, že i v mé vlasti katolická církev stále trpí pro to, co bylo v minulosti jejím jménem vykonáno proti svobodě svědomí, jako bylo v 15. století upálení kněze Jana Husa nebo v 17. století vnější donucení velké části českého národa, aby zase přijal katolickou víru podle zásady „Cuius regio - eius religio“ (Čí oblast, toho náboženství), jež byla uplatňována.“

Kardinál věděl, že „světská moc, i když chce sloužit katolické církvi, nebo to aspoň předstírá, ve skutečnosti takovými činy způsobuje trvalou, skrytou ránu v srdci národa.“

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Vám všem, kteří jste mi blahopřáli ke čtyřicátinám služebného kněžství. Někdo nechal Vaše přání svázat do krásné knihy. Znamená to pro mě víc než kdybych dostal auto. Vážím si Vaši přízně, velice jste mě potěšili. Jana pravila: „A teď by se mohla začít sepisovat černá kniha ...“ Na začátku mé služby mě nenapadlo, že budu mít také nějaké nepřátele, ale tak už to chodí. Existuje-li bílá kniha, ta druhá se snadněji snese. Těším se, že v nebi dojdeme k porozumění se všemi. I mě tedy čeká ujit ještě dost dlouhý kus cesty. Děkuji Vám za dosavadní přízeň.

Václav Vacek

NEMOCNÁ CÍRKEV

Že je svět nemocný, se v církvi nepopírá. „Ty hříšníku se kaj“, hřímá se v církvi shora směrem dolů. O hříšnosti církve i o hříšnosti své mluví jen současný papež.

O milosrdenství Boha se také dost hlásá. Františkův příklad by nám k následování měl stačit.

Vloni jsem se měl setkat s arcibiskupem Bezákem, kterého Svatá stolice z trnavského arcibiskupství odvolala. Chtěl jsem se ho zeptat: „Co s nemocnou církví? Vy jste jen jednou z obětí. Ale vy také patříte do jejího systému, jste vysokým hodnostářem. Hledáte lék k uzdravení církve?“

Když pan kardinál Vlk partyzánsky (!) zprostředkoval setkání R. Bezáka s Františkem, závažnost rakoviny církve se opět potvrdila. Naivně jsem si myslel, že je vyhráno, že viníci uznají svou vinu nebo alespoň své pochybení a křivda bude napravena.

Kdepak! Mocní (všech režimů a náboženství) nejsou schopni svá selhání přiznávat. Ježíš nás o tom vyučuje, např. v podobnosti o zakopané hřivně, nebo hloupých družkách, které nemyslely dopředu a nevzaly si sebou dost „oleje“ - a jejich lampy zhasly.

Ježíš má pravdu, některé životní návyky si nelze koupit ani jinak získat než jejich osvojením. Kdo se nenaučí porovnávat si svá jednání s Ježíšem, přiznávat si chybu a hledat její příčiny, kdo se neumí omluvit za selhání a napravovat křivdy, ocitá se mimo.

Jistý vysoký prelát kritizoval někoho z davu, kdo ve spojitosti s kauzou Bezák jiného preláta prý nazval satanem. Samozřejmě, nespravedlivé osočení je velkým hříchem. Pán Ježíš řekl: „Jestli někdo svého bratra svévolně snižuje, patří před nejvyšší církevní soud a kdo svého bratra zatracuje, propadá peklu“.

Ale pro sebe si říkám, jestli mně někdo řekne „satan“, zkoumám se, zda to je pravdivé označení. Ježíš tak v určité situaci nazval svatého Petra. To nebyla nadávka, ale diagnóza: „Petře, teď mluvíš jako satan!“

Od Ježíše vím, že dělám-li něco dobrého - pak vědomě nebo nevědomě spolupracuji s Bohem. Jednám-li špatně - vědomě nebo nevědomě, spolupracuji se Zlým. /v

K ČEMU JSEM S HUSEM DOŠEL

Narodil jsem se do církve pül tisíciletí trvající na kacířství Jana Husa. Víc než školní a komunisticke dryáčnické útočení Husem proti církvi na mě zapůsobil Brožíkův obraz „Hus před koncilem“ u našich evangelických sousedů. To byli velice slušní lidé. Jejich nevybojně tvrzení: „Husovi bylo odepřeno se hájit“, zatřáslo mým smyslem pro spravedlnost. Začal jsem se ptát. Léta jsem jen opakoval tvrzení našich katolických autorit.

Jak někdo Husem útočí, ptám se ho, co od Husa přijal, abychom mohli vést užitečnou debatu. Hus byl charakterní člověk, kdo charakter nemá, ať si Husa do své nevymančané

huby nebere.

Zajímá mě nakolik on sám nese kůži na trh pro lepší příští.

Hus byl vzdělaný a Krista pokládal za jediného Pravdivého. Jeho slova o hledání pravdy nám ladí s evangelijní výzvou stálého „obrácení se Kristu“ jako celoživotního duchovního programu. S Ježíšem si máme porovnávat své postoje. Pravdu nevlastníme, jen se k ní více nebo méně blížíme.

Zůstáváme dlužni Ježíšovým přikázáním: „V Boží rodině jsou všichni bratři jednoho Otce, v božím království se nevládne, jeden slouží druhému“. U knížecího dvora nemůže být dvořan osvětenější než vládce. Prohlásil-li kníže: „Strop je bílý“, může dvořan říci: „Ach, Vaše Jasnosti, kterak jste osvětený! Jak jsme mohli doposavad říkat, že strop je černý?“ Kdyby to řekl o minutu dříve než Jeho Excellence, že je strop bílý, upadne v nemilost. Viděli jsme, jak dopadli ti, kteří nepřijali komunistické pravidlo: „Raději se desetkrát se stranou mýlit, než mít jednou pravdu proti straně.“

Budme poctiví, i v církvi jsme slyšeli: „Poslušnost je první ctnost.“ Pokládal-li někdo v církvi Husa za reformátora před Janem Pavlem II., byl označen a dostal cejch.

Je důležité si připomínat Jana Husa - ne ke slavení - ale k poučení - jako válku nebo justiční vraždu Milady Horákové. Budeme si pěstovat statečnost?

Husovi nebyla dopřána obhajoba podle Ježíšových pravidel, evangelia platí a byla známa. Upálení musí být strašné. I malá spálenina bolí. Víme, jak hodně a dlouho bolí nespravedlnost a bezmocnost - nemožnost se bránit. Snažím se ptát, zda dost pozorně naslouchám druhému, zda se snažím pochopit jeho tvrzení a zda mu dopřávám možnost vysvětlit své postoje nebo se obhájit. Ne vždy se mi to daří. Trápíme jeden druhého víc než si připouštíme.

Mučedníci, které jsme sami umučili, o tom svědčí. /v

PROHLÁŠENÍ SYNODNÍ RADY ČCE K TÉMATU UPRCHLICTVÍ

Patříme k lidem, kteří věří v Boha, pokoušejí se následovat Krista Ježíše. Považujeme úctu k člověku, solidaritu a pomoc bližnímu za podstatné hodnoty života i soužití mezi lidmi. Do okruhu víry v Boha patří také pomoc lidem prchajícím před násilím a válkou, kteří v současné době přicházejí do Evropy.

Naši politici prokázali v této věci minimální odvahu. Proto není divu, že nedokáží čelit populistům, kteří podněcují masovou paniku mezi lidmi, a vnášejí do společnosti nesnášenlivost a nacionalismus, které snadno podnítl násilné chování. Výsledkem je i to, že již téměř 60% obyvatel ČR odmítá uprchlíky přijmout.

České republice chybí politické morální autority, které by dokázaly lidem říct, že je třeba uprchlíkům pomáhat. To je to první, z čeho je třeba vycházet a co jako křesťané považujeme za podstatné. Když se někdo dostane do těžkosti, je potřebné hledat cesty, jak mu pomoci a ne v první řadě vymýšlet, jak se takovým lidem vyhnout, jak je nepřijmout, zbavit se jich, vyhnat je ze země.

Českobratrská církev evangelická (ČCE) má celou řadu lidí, kteří jsou ochotni v této věci pomáhat. Očekáváme však od státu, že připraví právní rámec, ve kterém by se tato pomoc mohla uskutečňovat. Žádáme proto představitele státu, aby tímto směrem urychleně jednali, a nestrašili lidi. Tak pomohou nejen uprchlíkům, ale i sami sobě. Zároveň se obracíme na sbory ČCE, aby hledaly možnosti, jak poskytovat následnou pomoc k začlenění všech, kdo chtějí s námi žít. Ostatně některé sbory církve takovou pomoc již dříve zahájily. Jsme jim za to vděčni.

RODINA

RODINA JE VELKÝM POKLADEM

Římský biskup František vyhlásil Synodu o rodině a vyzval lid boží k vážné rozpravě. V české církvi se vše narychlo odbylo vyplněním dotazníku, který ani nebyl srozumitelně přeložen. Místo toho byl vyhlášen Eucharistický kongres. Nabízíme vám k promyšlení zprávy z Německa. První je článek o názoru kardinála W. Kaspera a druhý pracovním textem Německé církve.

Kardinál Walter Kasper zveřejnil v uplynulých dnech rozsáhlý článek v německém časopisu *Stimmen der Zeit* (Hlasy času), jehož tématem je říjnová synoda o rodině. Na ní se bude jednat také o problematice umožnění přístupu – zda a v jaké formě – znovu sezdaných rozvedených k eucharistii. Jeho článek nese název: „**Ještě jednou: připuštění znovu sezdaných rozvedených ke svátostem?**“ Německý kardinál v něm představuje a aktualizuje to, co je dnes už známé jako „Kasperův návrh“, o kterém se široce debatuje poslední rok a půl.

Jedna z ústředních tezí iniciativy německého kardinála, bývalého předsedy Rady pro jednotu křesťanů a autora knihy o milosrdenství, kterou papež František zmínil v prvních dnech svého pontifikátu, říká, „že realistická teologie manželství by měla brát v úvahu pád a možnost odpuštění“. V praxi je jeho návrh znamenal připuštění znovu sezdaných rozvedených ke svátostem, poté co by prošli obdobím pokání a „po čestném úsudku dotyčné osoby, co se týče její osobní situace“ a za podpory jejího zpovědníka. Kromě toho by měl místní biskup vykonávat dohled nad celým procesem.

Kardinál Kasper tvrdí, že „tato otázka přístupu znovu sezdaných rozvedených ke svátostem není nová, ani není pouze německým problémem“ a „mnozí zpovědníci po celém světě hledají řešení“. Od své biskupské konference obdržel kardinál pro svůj návrh značnou podporu, i když se v poslední době objevily rozpaky a opačné názory ze strany některých německých biskupů.

Není sporu, že věty obsažené v evangeliu a vyslovené Ježíšem o nerozlučitelnosti manželství, jsou závažné. Kasper ale ve svém textu píše, že Kristova slova nejsou „právním rozsudkem“, ale spíše principem, který církev – díky své moci rozvažovat a svazovat, kterou jí Kristus dal – musí aplikovat v kontextu měnících se kulturních situací.“ A dále podtrhuje, že „Kristovo slovo nemůže být interpretováno fundamentalistickým způsobem.“

Co se týče konceptu nerozlučitelnosti manželství, Kasper říká: „Toto je velký a přesvědčivý koncept. Přesto by neměl vést k idealiza-

ci, která je vzdálená každodennímu životu“. S odkazem na křesťanské manželství tak, jak ho chápe a koncipuje církev, je Kasper toho názoru, že oproti spojení Krista s církví manželství „nemůže plně realizovat toto tajemství, ale může tak učinit částečným způsobem... manželé zůstávají na cestě a jdou ve znamení graduality“.

Bůh zůstane věrný vůči nám lidem, i když my budeme nevěrní, tvrdí teolog: „Boží ano zůstane, i když je lidské ano slabé nebo porušené“. Přestože Kasper potvrzuje platnost principu, podle něj nemůže přijímat svátosti člověk ve stavu těžkého hříchu, je dle něj nutné posuzovat každý případ jednotlivě. „Nelze mluvit o objektivním stavu hříchu, aniž by byla zvažována situace hříšníka v jeho jedinečné osobní důstojnosti.“ V tomto směru se rodí návrh na řešení každého případu v individuální rovině, který by zahrnoval „proces vyjasnění a přeorientování po katastrofě rozvodu“. Z tohoto procesu by měl vzejít čestný úsudek nad sebou samým. Také proto, že „odpuštění bez konverze“ by bylo „teologickým nesmyslem“. Avšak znovu sezdaní rozvedení, kteří prokazují „lítost a přání žít podle evangelia v nové situaci“ by mohli být připuštěni ke svátostem.

„Rozhřešením by tedy žádný hřích nebyl ospravedlněn, ale hříšník by se toužil změnit.“ Eucharistie by pak byla nezbytná pro to, aby hříšník vytrval na „nové cestě“. Kardinál navrhuje, aby se o problému uvažovalo v kontextu ideje „hermeneutiky kontinuity“, která by zahrnovala „praktické reformy a spolu s nimi moment diskontinuity“. Autorům knihy „Setrvat v pravdě Kristově“, která vyvolala rozruch v loni na podzim (a za kterou se postavili např. slovenští biskupové a k českému překladu napsal úvodní slovo arcibiskup Jan Graubner) Kasper odpovídá: „Napomenutí k setrvání v pravdě Kristově zahrnuje také další napomenutí – setrvat v Kristově lásce.“

I MY JSME CÍRKEV

Hnutí církevního lidu (1995)

„Naším úkolem není nejdřív definovat, co rodina je, abychom mohli potom stanovit, jaké k tomu musí být manželství a která manželství si to zaslouží, aby se nazývala rodinou atd. Co se dá nazvat lidskou rodinou, to zahrnuje vše: seskupení ženatých a vdaných, rozvedených, natrvalo nebo krátkodobě spolu žijících – prostě je to jakási Noemova archa.“

James Kottoor, indický teolog

Stanovisko

k dokumentu Lineamenta a ke katalogu otázek pro biskupskou synodu o rodině 2015
Mnichov v březnu 2015

Zásadně

Proces obou synod o rodině svolaných papežem Františkem, který byl koncem roku 2013

poprvé zahájen přímým dotazováním z Vatikánu adresovaným na členy a členky církve, probudil nejdřív uvnitř i vně naší církve velké naděje a očekávání. Ale nový vatikánský katalog otázek obsažený v dokumentu Lineamenta pro synodu 2015 jakož i to, jak s ním zacházela německá biskupská konference (DBK), vedou k velkým obavám o další průběh synodálního procesu, že se bude konat tak, jak si ho přál papež František.

Nový katalog otázek sekretariátu synody v dokumentu „Lineamenta“ z 9. prosince 2014 iritoval mnohé a je zřejmě spoluodpovědný za to, že německá biskupská konference (DBK) se teprve později rozhodla jej zveřejnit na webových stránkách. Zároveň požádala jednotlivá gremia zabývat se těmito otázkami. Těchto 46 předložených otázek představuje oproti předběžné synodální zprávě – ale i oproti závěrečné synodální zprávě z 18. října 2014 – krok zpět. Z toho důvodu jsou tyto otázky předmětem ostré kritiky. Jsou to formulace, které řadovému členu církve naznačují, že to vlastně nespadá do jeho kompetence, aby se těmito tématy zabýval. Jeho spolupůsobení vlastně není nutné.

Bylo by bývalo lepší, kdyby němečtí biskupové hned po první římské synodě, na které se velmi otevřeně a vzájemně argumentovalo, se zachovali ve smyslu papežova pokynu a „nechali zde navržené myšlenky zrát v duchu skutečného rozlišování duchů a nalézat konkrétní řešení pro všechny potíže a ty nesčetné výzvy, se kterými se rodiny setkávají. A hledat odpovědi na mnohou sklíčenost, která rodiny obklopuje a je deptá.“ Také „Relatio Synodi“ z 18. října 2014 obsahuje vyslovenou žádost, aby se „otázky a perspektivy“ první synody měly „reflexí v místních církvích nechat zrát a upřesňovat“, a to ale „zapojením celého božího lidu“ do této činnosti.

Po promarněné příležitosti zapojit celý církevní lid by biskupové měli – místo zaměstnávání se novým katalogem otázek – učinit následující:

- vzpomenout si na usnesení Würzburgské synody, Drážďanské synody a také na usnesení jim následujících diecézních synod, konsultačních procesů, a příslušné dokumenty znovu zaslat do Říma. Pastorece rozvedených a znovusezdaných byla na příklad již koncem 1970tých let palčivým problémem projednávaným na různých synodách;
- sestavit a shromáždit konkrétní návrhy řešení týkající se těchto otázek vypracované odbornými teoložkami a teology jakož i jednotlivými biskupskými ordinariáty;
- vzít sebou k synodálním poradám do Říma odborné teoložky a teology a zasadit se o to, aby – podobně jako při synodě 2014 – mohli přímo v synodní aule spolupůsobit expertky a experti jmenovaní biskupskou konferencí;
- v Německu otevřít synodální proces, který by probíhal přes časové hranice a lhůty určené Římem; tento proces by měl synodu v Římě doprovázet a zároveň se přičinit o to, aby biskupský proces rozhovorů vedl k závazným výsledkům a aby se připravila

budoucí německá synoda.

To by byly cenné příspěvky k tomu, aby se re-spektovaly nové teologické poznatky a aby se mohly tyto věci diskutovat. Jen tak se může vedle pastorace dále vyvinout i učení církve, protože hledání pravdy nemá žádný konečný stav, nýbrž se stále vyvíjí dál.

Tři biskupové zvolení pro budoucí synodu, biskup Dr. Franz-Josef Bode, biskup Dr. Heiner Koch a kardinál Dr. Reihard Marx by měli církevnímu lidu sdělit, které skutečně obnovné impulzy (německá) biskupská konference pro rodinnou synodu 2015 připravila a sestavila. Církevní lid má právo se dozvědět, co se jako mínění římsko-katolické církve v Německu posílá synodnímu sekretariátu. Dosavadní velký zájem církevního lidu o rodinnou synodu je příležitost, která nesmí být promarněna.

Ke katalogu otázek

V následujícím zaujímáme podrobně stanovisko k tématům, která jsou v novém katalogu otázek oslovena. Obsahově má tento katalog se 46 novými otázkami těžké nedostatky:

- Mnohé otázky jsou formulace vzdálené životu nebo vycházejí z předpokladů, které pro nás nejsou důležité. Odráží se v nich zúžený a tím zakrnělý obraz rodiny, který zůstal vězet ve stavu evropské maloburžo-azie 19. století.
- Často se kladou sugestivní otázky, na které se neočekává promyšlená osobní odpověď, nýbrž jenom souhlas s oficiálním církevním názorem.
- Nový koncept sexuality, který je nezbytný jak pro překonání názorů ze středověké antropologie, tak pro obnovu chápání manželství, není zmíněn ani slovem.
- Stále se mluví bezvýhradně o svátosti manželství, aniž by se objasnilo, co to teologicky znamenalo v minulosti a co to může znamenat dnes.
- Především chybí diferencovaný výklad o nerozlučitelnosti manželství. Neberou se vážně ani všechny výpovědi Nového zákona, ani diferencované stanovisko trident-ského koncilu.
- Nový sňatek, civilní sňatek a různé jiné formy manželského spojení se bez rozdílu odmítají; nanejvýš se berou na vědomí jako formy předcházející svátostnému, křesťan-skému manželství.
- Rodina je viděna primérně pod zorným úhlem rozmnožování a výchovy dětí, ale ne jako komplexní společenství přesahující více generací.
- Téma žena a rozlišování mezi ženami a muži se neobjevuje ani obsahově, ani perspektivně. Naopak všechny pohledy jsou jenom z mužského stanoviska.
- Při všem porozumění vůči homosexuálním osobám zůstává v platnosti doktrína, která tyto lidi diskriminuje – aniž se vnímá, že homosexualita se vyskytuje také mezi kleriky, i mezi vysoce postavenými, a že to nemá žádný viditelný negativní vliv na jejich kněžskou službu.

1. Rodina a manželství v sociologické, antropologické souvislosti

První otázky se zabývají sociokulturním kontextem, do kterého jsou rodiny zasazeny. Již v otázce č. 1 se projevuje postoj, který se jeví v pozadí celého seznamu: totiž že na prvním místě jde o možnost předávání církevní nauky a potom teprve jsou na řadě potřeby lidí. *První a nejdůležitější opatření je tedy podle našeho názoru zásadní přeorientování a určení nové priority, které se orientuje směrem k člověku: „Skutečnost je důležitější než idea“ (Evangelii Gaudium 231). Především opatřeními zvěstování a poučování pro posílení víry je třeba uskutečnit nutná sociální opatření. Potom jsou na řadě opatření, která stabilizují mezilidské vztahy.*

Jenom tehdy, když jsou tato opatření úspěšná, když přesvědčila lidi a oni je přijali, je možno mluvit o křesťanských impulzech víry. Jakýkoliv jiný způsob zvěstování víry působí jako ideologie.

Vypořádání se speciálním kulturním kontextem musí vycházet z církevních obcí (sborů), musí se také v nich projednávat dříve, než se na to narazí u postižených. To znamená, musí se nastolit klima a okolí, ve kterém ti, kterých se to týká, cítí a zažívají přijetí a vstřícnost, takže se nechápu jako ti, kteří jsou na vedlejší koleji nebo se nacházejí mimo hlavní proud. V německém jazykovém prostoru existují četné analytické a pastorační průzkumy zabývající se antropologicko-kulturními změnami v manželství a v rodině současnosti. Výsledky těchto průzkumů ukazují mnohé možnosti pro konstruktivní úvahy do budoucnosti.

Na základě již uvedených antropologicko-kulturních proměn a s tím spojeného pluralismu

vidíme zde četné možnosti a příležitosti lépe chápat a konstruktivně vyložit křesťanskou myšlenku ve srovnání s různými jinými návrhy pro život. Takovéto chápání může osvětlit a zdůraznit společné fundamentální prvky; úspěšně formy pastorace nepotlačují rigorózně tento pluralismus, nýbrž podporují a využívají ho.

Pro zpracování antropologie a kultury sexuality existuje celá řada vědeckých prací – i pro pastorační potřebu. Výsledky těchto prací čekají však stále ještě na seznámení se s nimi a na jejich použití se strany biskupů. Opakovaně se v minulých měsících litovalo, že v tématu sexuality ztratila církev vůči mladým lidem schopnost řeči. Tento nářek zní ale nepřesvědčivě, protože již desetiletí se stále odmítají a odsuzují mnohé vědecké, zvláště pak teologické práce. Jejich autorky a autoři jsou káráni a nejsou připuštěni k univerzitní vědecké práci na příslušných katedrách. Od oznámení obou synod 2014 a 2015 ještě nikdo nepřišel na to, že tyto vědecké pracovnice a pracovníky je nutno rehabilitovat, politováníhodnou ztrátu řeči překonat a řeč si znovu osvojit.

Navrhujeme, aby se zahájil nezbytný proces poučování a dalšího vzdělávání s ohledem na práce těch teoložek a teologů, kteří kvůli svému zabývání se morálkou, etikou a sexualitou byli od církevních institucí trestáni a omezováni.

Zřejmě existuje u autorů katalogu otázek povědomí o tom, jakých prostředků používá církevní úřad (služba) při jednání s lidmi. Jsou to: *zvěstování (kázání)*, kterému se nesmí odporovat, a *obžaloba*, která lidi nepovzbuzuje, nýbrž jen obviňuje. Dosud tihly církevní instituce k tomu, že příslušné osoby byly poručnickovány. To ale není vůbec nutné, nýbrž škodlivé. Tyto osoby si zaslouží – ve smyslu

jmenovaných principů – poradu a podporu, když se ptají na radu nebo se nacházejí v tísní. V takových případech je většinou účinnější nenápadné doprovázení důvěryhodnou osobou než oficiální podpora úředně činnými osobami, jejichž přední povinností je institucionální a duchovní vedení farnosti.

Úředně-církevní poručnickování se musí například nahradit podpurným doprovázením osobami a organizacemi, které nestaví do popředí církevní dogmatiku, nýbrž osobní ulehčení a zdar doprovázených.

V této fázi diskuse to nepovažujeme za smysluplné – a to také nemůže být úkolem biskupské synody – aby se hovořilo o konkrétních prostředcích k dosažení jmenovaných cílů. Ty budou rozličné na různých kontinentech, v různých kulturách a v různých zemích a to si zaslouží, aby místní církve o tom intenzivně diskutovaly a je rozvíjely.

Biskupská synoda se musí ale naproti tomu dohodnout o základních principech takové doprovodné pomoci. Tyto základní principy se budou v různých kulturních souvislostech specificky interpretovat a převádět do praxe. Tyto základní principy mohou znít jenom takto:

- Posilování vlastního svědomí a morální schopnosti rozhodování osoby;
- Povědomí odpovědnosti každé osoby, která žije v důvěrném poměru k jiné osobě a která převzala nebo má převzít odpovědnost za třetí osobu, zvláště za děti;
- Uvědomění si, že osoba musí případně pro blaho a zdar vlastní nebo dítěte důvěrný vztah ukončit.

Pojmy „sekularizovaná společnost“, „všeo-
becný relativismus“ a „odmítnutí“ dětem přátelského modelu rodiny se staví vedle sebe na stejnou rovinu. Tyto pojmy jsou neodůvodněné a vyložené arrogantně používány. To neodpovídá skutečnosti. V německé společnosti (kterou je možno nazývat sekularizovanou) požívá vážná diskuse o hodnotách velmi vysokého hodnocení. To platí i o debatách celostátního parlamentu (Bundestag und Bundesrat).

Obvinění z obecně rozšířeného relativismu, ba dokonce diktaturu relativismu odmítají vedoucí osobnosti veřejného mínění na politické, kulturní, filosofické a publicistické úrovni rozhodně a přinášejí k tomu dobré odůvodnění. Také předkládaný, dětem přátelský rodinný model, se setkává s kritikou pouze tam, kde má tendenci si všechna partnerství bez ohledu na jiné aspekty podřizovat jako povinnost. Také odmítání těch pozic zabraňování početí, které nezastává encyklika Humanae vitae, není možno nediferencovaně vykládat jako odmítání dětem přátelské koncepce manželství.

2. Zprostředkování hodnot namísto seznamu či katalogu zákazů

Vidíme naléhavou nutnost soustředit pohled víc na hodnoty prožívané lidmi, než na to, zda-li to vykonávají na základě církevní dogmatiky. Místo zaznamenávání implicitních podezření je neodkladně nutno vnímat a popsat vnitřní smysl stabilního života, který

spolu vedou partneři a manželé.

Při studijních dnech, seminářích, rozhovorech, přednáškách nebo kázáních s tématem sexuální otázky, manželství a rodina se pravidelně a intenzivně používá Písma. Zpravidla usilují pořadatelé o to, aby se představila celá biblická šíře zkušeností o sexualitě, manželství a rodině. K tomu ale patří četné biblické pasáže, které se v přípravných dokumentech biskupské synody 2015 neuvádějí. Tak například Velepíseň, četné biblické líčení manželských zlomů a „nelegitimních“ potomků, a potom dramatický příběh Sarah a Hagar, to znamená Isaaka a Ismaela.

Považujeme především za neudržitelné to, že se zamlčují novozákonní případy akceptovaného manželského rozvodu (Mt 5,32; 19,9; 1 Kor 7,15).

Považujeme za nezbytně nutné, aby se pastorec soustředila na základní hodnoty lásky, věrnosti a ochotu převzít odpovědnost. Přítom je nutno vyjasnit, že uskutečnění těchto hodnot je předáno do odpovědnosti manželů.

3. Hodnoty a zprostředkování hodnot pro mládež

Důležitější než zprostředkování římsko-katolického katalogu zákazů a příkazů je každopádně nutnost, přiblížit mladým lidem skutečnost, že i sexuálně prožívaný vztah k druhé osobě znamená vždy velkou míru odpovědnosti za sebe sama, za toho druhého a případně i za nový život. Pozvánkami k soustředění nebo k rodinným setkáním a zvláště pomocí sdělovacích prostředků je nutno hledat nové cesty zprostředkování a výměny názorů. To si vyžadují sociální, kulturní, konfesní a náboženské poměry v Německu.

Pro většinu mladistvých a mladých lidí (i manželů), kteří jsou v církvi aktivně přítomni – a nejenom pro ně – platí hodnoty bezpodmínečné věrnosti, vzájemné sexuální výlučnosti a ochoty akceptovat děti jako plody lásky. Vyvolávat u nich „touhu po rodině“ nemá příliš mnoho smyslu a zavání po instrumentalizaci lásky, která se mezi mladými lidmi začíná rozvíjet. Už z toho důvodu, že Stvořitel takovou touhu již zasel do srdce každého člověka, není úkolem církve, aby tuto touhu uměle stimulovala. To zní jako poručnickování.

Tváří v tvář této Bohem dané touze zaseté do srdce člověka splňuje církev svůj úkol nejlépe tak, že lidi nejlépe podporuje při jejich rozhodnutích ve svědomí a jim otvírá na základě Bible takové perspektivy, které poskytují podporu i při ztroskotání. Mladí lidé ví dnes velmi dobře, že proti ideálům celoživotního partnerství v nezlomné věrnosti stojí skutečnost života, který je určován mohutnými sociálními a ekonomickými nutnostmi. Je jim důsledněji než dříve jasné, že jejich manželství jsou často vystavena velkým zátěžím, že přání po dětech se může uskutečnit jenom tehdy, když mohou dětem nabídnout dobrý rodičovský domov. Ženy ví daleko zřetelněji než dříve: těhotenství a porod mohou masivně ovlivnit jejich zdraví a velký počet dětí převyšuje požadavky moderní malé rodiny.

Kromě toho ví, že manželství mohou z nej-
různějších důvodů ztroskotat.

Většinou jsou na základě úvahy přesvědčeni, že je daleko lepší manželství ukončit, než je v nekonečném pekle snášet. Běžně si dávají na čas, než uzavřou civilní nebo církevní manželství. Povědomí hodnoty manželství není oslabené, nýbrž – příslušně ke komplexnosti naší společnosti – je rozhodně komplexnější. Formalistická, absolutní a juristicky fixovaná „nerozlučitelnost“ manželství, která dokonce ignoruje novozákonní výjimky, působí však odstrašujícím. To je vnímáno jako přežitá církevní koncepce, která nebere na vědomí skutečnost denního života.

Rozhodující je tedy, aby církev neodsuzovala jako hřích ani svobodná partnerství, ani ztroskotání manželství, ani přání bezdětnosti. Jenom takový liberální přístup poskytne postiženým lidem svobodu, aby utvářeli svůj život podle vlastního svědomí, kterému jsou skutečné životní souvislosti lépe známé než nějakému zástupci posvátné tradice.

4. Hřích proti spolubližním

Je však velmi důležité poukázat na dimenze v oblasti sexuality, manželství a rodiny. Protože se tyto dimenze vždy týkají lidského života v jeho celistvosti, je zde oblast možných „hříchů“ tak široká a tak mnohotvárná jako sám lidský život. Bezcitnost a nevěra, nedostatek respektu a vzájemné urážení hrají zde důležitou roli.

Přirozeně že k tomu patří i lehkomyšlné nebo nezodpovědné hedonistické zacházení s (Božím) darem sexuality. Při tom musí být jasné, že sexualita jako taková nesmí být odsunována do oblasti hříšného, stejně tak jako nikdo nezatrácuje vlastnictví jako takové nebo vykonávání moci. Bohužel není ani v Německu pastorec oproštěna od sexualitě nepřátelských úvah a pocitů.

Je nutno, aby si byla pastorec vědoma, že formální pojem „hřích“ ztratil v současnosti svoji sílu výpovědi. To je bezpochyby následek toho, že v pastoraci i jinde v církvi byl tento pojem excesivně používán a mohutně zneužíván. Proto je nutno vždy všechno „hříšné“ konkrétně označit a odůvodnit. Mluvme proto konkrétně o nevěře nebo podvodu, o ponižování nebo zneužívání, o týrání dětí nebo nenávisti mezi partnery, o tvrdosti srdce nebo o neschopnosti odpustit.

Na základě oficiální církevní sexuální morálky a morálky manželství není možné vypracovat přesvědčivý katalog případů příslušného chybného vývoje nebo poklesků. Předpokladem pro něco takového by bylo se nechat poučit a vyškolit v oblasti současné antropologie a překonat středověké kategorie sexuality a manželství. Protože se to neděje a dokud se to nestane, hrozí, že celý a vysoce aktuální projekt biskupských synod 2014 a 2015 skončí fiaskem.

Proto vidíme nezbytnou nutnost, aby synoda nastartovala vývoj nové koncepce církevního učení o sexualitě, která překoná středověkou antropologii a otevře cestu k obnově v chápání manželství.

5. Pro nové chápání nerozlučitelnosti a nové chápání svátosti

Většina katolíček a katolíků chápe a bez námahy přijímá, že manželská věrnost musí překonat utrpení i potíže. Nemůže být podřízena žádným egoistickým pravidlům. O to více je proto nutno vyjasnit, co přesně je třeba chápat jako nerozlučitelnost. Jestliže pod tím chápeme bezpodmínečnou věrnost, kterou vidíme jako analogii Kristovy věrnosti vůči svému poslání ve světě, potom se musí s jejím požadováním souhlasit.

Pastorální problém zde spočívá v tom, že mnozí se obávají juridického a životu cizího konstruktů, který nutí k setrvání v manželství i tehdy, když však manželství ve skutečnosti již neexistuje. To považují za nelidské a nekřesťanské a jako odstrašující příklad katolické nemilosrdnosti. V Ježíšově radostné zvěsti není možno pro něco takového najít žádný podklad.

6. Nové milosrdenství

Už konkrétní současný návrh, aby se s rozvedenými znovusezdanými zacházelo milosrdně, naráží na masivní odpor a je vlastně nelogický. Takovéto „milosrdenství“ předpokládá při jakémkoliv variantě možného řešení nemilosrdnou a ne-ježíšovskou manželskou disciplínu. Stejně tak je otázka po urychlení procesů při prohlášení neplatnosti manželství od samého začátku jenom výsledek čistě juridického chápání této svátosti. Zkušenost většiny manželských partnerů, jejichž manželství po určité době ztroskotalo, vypovídá, že jejich manželský vztah byl důležitou částí jejich života. Proto nemohou a nechtějí tuto část života – a především své děti – jednoduše prohlásit za neexistující resp. děti jako nemanželské.

Proto je bezpochyby načase vyvinout teologii ztroskotání s cílem tento hluboce lidský rozměr života přemístit z oblasti chyby nebo hříchu do oblasti skutečnosti, se kterou se může setkat každý. V životě každého člověka se vyskytují zlomy, při kterých je on, resp. ona odkázán(a) na pomoc druhých a tím zjistí, že i ve ztroskotání je nám Bůh nablízku a že člověka neopouští.

7. Nerozlučitelnost a celoživotní odpovědnost

V této souvislosti se musí zcela znovu promyslet otázka nerozlučitelnosti manželství. Jestliže se manželství nechápe jenom právnicky, juridicky, nýbrž celkově lidsky, potom zůstává platná odpovědnost za partnera/partnerku i po rozdělení a novém sezdání. To platí nejenom po finanční stránce. Bývalé partnerství není možno rozvodem nechat jednoduše zmizet, jako by nebylo. Především odpovědnost za společné děti zůstává jako celoživotní úkol. Pro učení církve se jeví zvláštní nová úloha právě v této oblasti. Překážky a zranění vzniklá diskriminujícím jednáním se nesmí prohlubovat, nýbrž proces ztroskotání, smíření a hojení ran a nového začátku je třeba utvářet a doprovázet.

8. Manželství, svátost

Mnoho nedorozumění v manželství existuje v souvislosti s dogmatizovaným učením církve, že manželství je svátost. Co to ale znamená?

Je pochopitelné, že se člověk při ztroskotání manželství ptá na svátostnou milost, ale to není v této souvislosti bez nebezpečí. To na Tridentinském koncilu potvrzené přesvědčení, že svátost manželství zvláštním způsobem manželům pomáhá, se stává často tvrzením, že působením Boží milosti svátostně uzavřené manželství neztroskotá, když budou manželé věrně vykonávat všechny své povinnosti. V praxi vede toto tvrzení často k jeho nemilosrdnému obrácení a tvrdí se, že ztroskotání manželství zavinili manželé sami. Tím se ale myšlenka svátosti degraduje na přiřazení viny.

Praxe pravoslavných (ortodoxních) církví v této oblasti je sice otevřenější než římsko-katolická, ale i ta má své nedostatky. Jejich pokání, které se kategoricky před novým sňatkem vyžaduje, není zde spravedlivé. Teologicky je nutno odmítnout tzv. „objektivní stav hříchu“. Ten je totiž odůvodněn nedostatečnou, zvěčněnou sakramentální teologií. Něco takového nemůže být předpokladem pro uspokojující řešení.

Pro život musí být možné, že se svátosti chápou jako pomoc pro člověka. Stejně jako Sabbat slouží člověku a ne člověk Sabbatu. Lidé nejsou na to, aby svátost zachránili.

9. Ocenění přirozeného manželství

V otázce 33 se zjednodušeně popisují „pozitivní“ prvky svátostného manželství v protikladu k „negativním“ prvkům civilního sňatku. Takové zjednodušování zásadně odmítáme. Oproti tomu chceme navázat na tvrzení v Relatio Synodi číslo 22, že totiž

Druhý vatikánský koncil „vyjádřil ocenění pro přirozené manželství a tím obnovil starou církevní tradici“. Společné základní etické a sociální přesvědčení a hodnoty v sekularizované společnosti nechaly růst toto ocenění během minulých desetiletí jakoby samo od sebe.

Takto viděno přijal Druhý vatikánský koncil sekulární vývoj západního světa a uznal jej za v jádru křesťanský. To se dá konstatovat také na vývoji sexuálně etických představ u německých katolíček a katolíků. Předmanželský pohlavní styk, civilní sňatek nebo „manželství bez oddacího listu“ se nepovažují v křesťanských obcích a farnostech za něco skandálního. Posuzují se jenom podle vzájemné odpovědnosti partnerů a podle konkrétního sociálního jednání v partnerství. Pracovní dokument Würzburšské synody „Lidská sexualita“ (www.dbk-shop.de/media/files_public/mntcqxix/DBK_GS_28_Sexualitaet.pdf) se k tomu zásadně vyjádřil. Často se přehlíží, že akceptování předmanželského pohlavního styku se přísně odlišuje od mimomanželského pohlavního styku, tzn. manželské nebo partnerské nevěry, která se považuje u angažovaných katolíček a katolíků za povážlivou věc.

Z hlediska těch, kteří žijí spolu, nejde o posuzování jako „lepší“ a „horší“ pokud své spoluzítí utvářejí podle hlasu svého svědomí a v rámci svých možností. To že někteří své manželství chápou jako zpečetěné jejich křesťanskou vírou, nemůže vytvářet žádnou objektivní nadhodnotu. Tento postoj je jasný, když si uvědomíme, že před Bohem jsou všichni lidé bez rozdílu stejní a stejně akceptovaní. Evangelium nevyhlašuje v horském kázání žádné (dodatečné) požadavky, nýbrž pouze popisuje nabídku.

Když mluvíme o plnosti křesťanského manželství, měli bychom mít na mysli toto: někteří křesťané a křesťanky vykonávají jako vyjádření svého životního projektu a s tím souvisejícího pocitu štěstí všechny křesťanské obřady a rituály a dokumentují před celým křesťanským shromážděním své odhodlání být manžely. Ale z toho není možno odvozovat žádnou větší vnitřní hodnotu, nýbrž pouze případně vyšší míru ochoty sdílet to na veřejnosti. Jestliže se ale někdo domnívá, že tím dosáhl nějakého vyššího stupně, tak tím jenom dokazuje, že nepochopil vnitřní smysl specificky křesťanského životního způsobu. Protože: před Bohem jsou všichni lidé stejní. Manželské partnerství znamená pro muže a ženy možná něco odlišného. Jednak je možno partnerství chápat také hierarchicky nebo jako smlouvu, na druhé straně ale jako „niterné společenství manželského spoluzítí a manželské lásky“ nebo jako „dar vzájemného obdarování“ (Vatikanum II, Gaudium et spes 48, 1965).

Varujeme zde před tím, aby se při usneseních ke svátosti manželství setrvalo ve starých myšlenkových a interpretačních strukturách. Proto brzké řešení, které by mohlo být usneseno ještě na biskupské synodě v roce 2015, může být jenom předběžné a platit do té doby,

až se objasní všechny otevřené biblické otázky a otázky teologie svátostí.

10. Rodina a otevřenost pro nový život

Chápání, že k lidské důstojnosti patří stát se matkou a otcem, je v německých církevních společenstvích velmi rozšířeno. Být povolán k rodičovství jako takovému přijímá většina rodičů v Německu, ale chybí jim zřetelné signály, že se to v církevní instituci považuje za stejně významné a důležité jako například být povolán ke kněžství, což je stále ještě spojeno s bezmanželstvím. Požadavek otevřenosti pro nový život a pro plodnost, které jsou součástí vícero otázek dotazníku, se nesmí zúžovat na pravidla uvedená v *Humanae vitae*, nýbrž je třeba je chápat jako „zodpovědné přitakání životu“.

Kvůli společenským a ekonomickým poměrům jsou ženy a muži zapojeni do manželství a rodiny různým způsobem. Dvojité role žen má za následek napětí mezi jejich odpovědností za rodinu a činností v zaměstnání. Životní fáze žen vychovávající děti je v poměru k celkové délce života (a manželství) relativně krátká. Na druhé straně se ale nachází velká část rodinné péče o staré a nemocné rodiče, rodiče partnera a sourozence, která je převážně v rukou žen.

Život mužů se v Německu nadále soustřeďuje především na výdělečnou činnost. Muži nemají z hospodářských nebo sociálních důvodů žádnou možnost volby, aby strávili jednu část života buď v rodině nebo mimo ni za výdělkem. Fakticky jsou muži společensky privilegováni a plynou jim z toho osobní nevýhody. Při tom hraje roli také státní rodinná a sociální politika. Církev by měla zesílit úsilí, aby politické strany a parlamenty přiměla k takovému utváření veřejných záležitostí, které by bylo příznivější pro rodinný život.

Rodina je pro mnohé místo společenství a útulnosti, odpovědnosti překračující hranice jednotlivých generací a láskyplné náklonnosti. Pro jiné lidi je to ale také místo, na kterém zažívají přinucení a násilí. To se celosvětově týká všech sociálních vrstev, věkových skupin a pohlaví.

Otázky z katalogu otázek k rodině spočívají však na stále opakovaném evropském měšťanském ideálu rodiny 19. století. Ten se zúžuje na úroveň rodiny sestávající se z otce, matky a dítěte se zdůrazněním primátu biologické reprodukce. Tento obraz rodiny – ať je cenný jak chce – se ani v takzvaných západních kulturách, ani v africké, asijské a jihoamerické kultuře dál neprovozuje. Důvodem je, že neodpovídá současné skutečnosti. I zde je pro synodu třeba, aby vzala realitu současnosti na vědomí a rozloučila se s životem vzdálenými ideály minulosti.

11. Rodina jako projekt více generací

Rodina v užším slova smyslu, ale zahrnující více generací, je jistě tak zvaný normální případ. Je nutno si ale uvědomit, že už vždycy existovaly rodiny jenom s jedním rodičem a že je jich stále více. Nebo že jsou rodiny, ve kterých po ztroskotání manželství jeden nebo

oba partneři žijí v novém společenství, v tak zvané rodině ‚patchwork‘. Ne ve všech rodinách je to vždy pro blaho dětí. U některých takových rodin je opodstatněné mluvit o zranění, ale neplatí to o všech.

V uplynulých letech vzrostlo akceptování takových osob a rodin a jejich situací. Je nutné, aby se jim veřejnost farních obcí ještě samozřejměji věnovala. Akceptování takových rodin může být teprve tehdy ještě samozřejmější, když rozvod manželství nepovede ke stigmatizaci a ti znova sezdání nebudou vyloučeni od svátostí. Eucharistické přijímání je svátost společenství a nesmí se stávat nástrojem vyloučení z něho.

Církevní obce a farnosti mají a mohou vyzařovat sílu důvěry a nevyčerpatelné naděje, kterou čerpají ze své víry. Mohou potom také přijmout do svého středu partnery a manžele, kteří ztratili oporu, vzít je se všemi jejich slabostmi a ukázat jim, že i se svými slabostmi mohou vést společný život. Boží požehnání může být nejlépe dosvědčováno jako štěstí a samozřejmost těch, jejichž manželství se šťastně daří, aniž to dotěrně nebo misionářsky dokumentují navenek.

Biskupská synoda by měla vzít na vědomí, že encyklika ‚*Humanae vitae*‘ (1968) nebyla v Německu vlastně vůbec přijata a že byla königsteinským prohlášením německých biskupů v roce 1968 poukazem na význam osobního svědomí relativizována. Nynější nové upozornění na tento dokument po 46 letech považuje převážná většina německých katolíků a katolíků za trapné nebo toto upozornění ignoruje. Místo aby vedlo k jádru problémů odpovědného rodičovství, odvádí pozornost od těchto ústředních otázek.

O moderních lékařských možnostech a technologiích zabývajících se počítám a jeho zabraňováním existují intenzivní diskuse mezi příslušnými vědeckými oblastmi, etickými disciplinami a morální teologií. Kritické povědomí o tom je ve farních obcích živé. Otevřenost pro nový život a plodnost jsou životní postoje, které překračují hranice rozmnožování. Také láskyplná péče o staré a nemocné a převzetí vzájemné odpovědnosti za lidi různých generací, kteří spolu žijí, aniž by byli příbuzní, náleží k tomu. Právě demografická přeměna celé společnosti si vynucuje nový pohled na tyto aspekty rodiny. Jednak existuje v rozsáhlých částech Země exploze obyvatelstva, zatím co stoupá věk a stagnuje nebo klesá počet obyvatel v jiných částech Země.

Otevřenost pro život patří jenom částečně k otázce po biologickém rozmnožování. Je to především otázka odpovědnosti za budoucí generace, jaké najdou podmínky pro život a pod jakými politickými, sociologickými a ekonomickými následky budou trpět. Proto vidíme, že synoda má povinnost zahrnout do svých úvah tyto aspekty v odpovědnosti za celou lidskou rodinu.

12. Prerušení těhotenství (ukončení těhotenství)

Spory týkající se otázky poradenství konfliktního těhotenství mezi římskými (vatikánský-

mi) instancemi a německou církví jsou pro mnohé živé ve vzpomínkách. První dotazníková akce ukázala, že přerušení těhotenství naráží u německých katolíček a katolíků na široké odmítnutí. Ovšem existuje pochopení pro to, že ženy, které ve své bezvýchodné situaci zvolily tuto cestu, nesmí být odsuzovány. Potrat se provede většinou proto, že těhotná žena je postavena před volbu, buď se vzdát dítěte nebo vlastní budoucnosti. To je pro člověka přetížení. Často chybí podpora rodiny a přátel, stále ještě je dalším důvodem pro potrat obava nebo strach ze společenského neuznávání nemanželských dětí. I naše církev k tomu přispěla. Tam, kde toto neuznávání existuje a nemanželské děti a jejich matky nemají oporu, je „nenarozený život“ ohrožen, děti a jejich matky jsou diskriminovány. To je ale hřích neposkytnutí pomoci. Církevním poradnám jsou právě tam často svázány ruce. Práce skupin *Donum vitae* a *Frauenwürde* jakož i činnost jiných vnitrocírkevních institucí dokazuje, že v těchto otázkách existuje v církevních obcích živé povědomí. Stále se opakující předhůzky fundamentalistických kruhů, že vystavení poradenské stvrzenky je prý doporučení k potratu, je nutno rozhodně odmítnout. Naopak nabídka otevřené porady spojená s širokým spektrem doprovodných pomocných opatření umožňuje oslovit ženy, které jsou nastalou situací úplně přetíženy a nevidí jiné východisko než potrat.

Poradenství při konfliktním těhotenství jako forma praktické, široce působící pastorace se musí nadále posilovat.

13. Rodina jako domácí církev

Ti, kteří se snaží žít v následování Ježíše, najdou bez námahy střed svého života v Kristu. Také každá rodina to tak bude dělat, jestliže členové této rodiny hledají a nalézají v Kristu svůj vlastní střed. Když křesťanské rodiny vyzařují naplnění, spokojenost a pozitivní životní zdroje, potom působí bez dalších zvláštních aktivit jako reklama.

Proto pocítujeme starokřesťanskou a starocírkevní myšlenku formulovanou v *Lumen gentium* 11 jako ústřední myšlenku, ve smyslu celé církve jako společenství sourozenců, sester a bratří. To odpovídá původnímu chápání církve, ve které podle modelu židovské domácnosti ženy a muži mají bez omezení účast na Kristově „společném kněžství“. Na rodinném stole se slaví v sobotu (šabbat) a o veliké noci (passah) oficiální bohoslužby; po jejich vzoru máme eucharistickou slavnost. Podle tohoto modelu je rodina skutečně přednostní místo modlitby, liturgie a zvěstování víry.

Je třeba rodinám připomínat jejich misionářská práva, která se jim v průběhu dlouhé doby bohužel ztratila, a je třeba jim je vrátit. Tato práva se musí podporovat tím způsobem, že nositelé úřadu mnohá současná privilegia opět Božímu lidu vrátí zpět. Tato ústřední myšlenka se musí stát východiskem zásadní reformy církve v hlavě a údech, aby se současná monarchistická struktura opět redukovala na její funkční úkoly.

14. Homosexualita

Otázka č. 40 předpokládá platnost oficiální doktríny římskokatolické církve o homosexualitě. Tuto doktrínu odmítáme v celém rozsahu. I převážná část německých katolických křesťanů ji odmítá. Jádrem této člověku nepřátelské doktríny tvoří obraz člověka a sexualitu. Ve formulaci „homosexuální tendence“ se ukazuje, že homosexualita se nepovažuje za přirozenou formu sexuální orientace, nýbrž za výjimku a za zvláštnost, za defekt nebo nemoc, která se musí zvláštním způsobem léčit. Na takovém pozadí je už „nespravedlivé diskriminování“ naprogramováno, kterému se má podle otázky č. 40 zabránit.

Biskupové a členové biskupské synody 2015 by měli rozpoznat,

- že již tato otázka obsahuje nepřijatelnou implikaci, nepřijatelnou z biblických důvodů, antropologických a důvodů vyplývajících z lidských práv,
- že se otázka neoprávněně omezuje na jednání s homosexuálními lidmi v rodinách. Tím se tabuizuje přítomnost homosexuálních žen a mužů na veřejnosti a zacházení s nimi ve státních orgánech a jejich předpisech;
- že otázka s odvoláním na evangelium vychází z toho, že homosexuální lidé potřebují nějaké zvláštní (křesťanské a morální) milosrdenství. Tato diskriminace homosexuálů musí na postižené působit jako něco zákeřného;
- že se předpokládá, že jejich „situace“ protičí požadavkům Boží vůle.

Následkem úředně církevního stanoviska je kriminalizování se otevřeně projevujících homosexuálů v některých zemích vedoucí až k pronásledování končícím smrtí. Proto požadujeme, aby synoda vyslechla svědectví homosexuálů týkající se jejich situace a jejich víry. Úplně se pomijí skutečnost homosexuálních kněží, resp. příslušníků a příslušnic řádů. Realistický pohled nesmí před touto skutečností zavírat oči. Jejich angažování pro boží království není jejich sexuální orientací nikterak zatíženo.

Proto očekáváme, že otázka 40 v stávající formě bude stažena a nahrazena následujícími otázkami:

Jaké kroky může křesťanské společenství učinit, aby se překonala neblahá tradice diskriminování homosexuálů a aby se prosadilo jejich neomezené ocenění v naší katolické církvi?

Které kroky může udělat celá církev a příslušná místní církve, aby se překonalo silné diskriminování homosexuality v mnohých státech světa?

Toto stanovisko bylo 36. Spolkovým shromážděním Hnutí církevního lidu „I my jsme církev“ dne 28. března 2015 ve Freiburgu jednomyslně přijato.

Z německého originálu „Stellungnahme zu den Lineamenta und zum Fragenkatalog der Familien-Synode 2015“ přeložil Jiří G. Kohl, duben-květen 2015.

AKTUALITY

Výstava: „Jan Karski“ v orlickém kostele do 30. září. Otevřeno o nedělích 9.45 - 11.30 h. Jindy po domluvě na tel. 731 402 236.

Čeká křesťanská akademie v Letohradě zve na **recitál Alfréda Strejčka a Františka Derflera:**

Muž víry a věrnosti - Karel Starší ze Žerotína

Neděle 26.7. v 17 hod. v ambitech kaple na Kopečku. Vstupné dobrovolné.

Kaple sv. Jana Nepomuckého na Kopečku

Otevřeno v so, ne: 8 - 17 h.

Vstupné dobrovolné.

Svět kostiček - výstava stavebnice LEGO

do 9.9. na zámku.

po - so: 9 - 11:30 12:30 - 17 h.

ne: 13 - 17 h.

Vstupné: 50 / 30 Kč.

Výstava: 140 let Sboru dobrovolných hasičů

Letohrad - Městské muzeum. Do 30. srpna.

po - pá: 8 - 11:30 12:15 - 17 h.

so: 9 - 11:30 12:15 - 17 h.

ne: 13 - 17 h.

Vstupné: 50 / 30 Kč, rodinné 70 Kč.

Přátelství Boha křtem přijali

28.6. Marie Nerudová
Jonáš Voňka

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

24.6. Ladislava Šponara 90 let
26.6. Václava Trampotu 88 let
3.7. Gabriela Mušuka

PODĚKOVÁNÍ

Paní Hano Nerudová, děkujeme Vám za vyšívané obrázky pro děti, které poprvé přijaly Pozvání ke Stolu Páně. Netušíme, kolik desítek hodin jste tomu věnovala. /v

Dopis člena Senátu USA ze 7. června 1939, v němž vysvětluje, proč nepřijmout 20 tisíc židovských dětí z Německa.

Vážená paní Cortová, obdržel jsem vaši korespondenci ve věci zákonné iniciativy senátora Wagnera a poslan-

kyně Rogersové (Wagner-Rogers Bill) na navýšení běžné kvóty imigrantů o 20 000 dětí z Německa.

Rozhodnutí, jak se k návrhu takového zákona postavit, není pro mne snadné. Hluboce soucím s těmito německými uprchlíky v tak strašlivé situaci. A čelit výzvě ku pomoci bezmocným dětem je opravdu těžké.

Na druhé straně by prosazení tohoto návrhu znamenalo podstatnou změnu v imigrační politice, kterou USA přijaly po předchozích neblahých zkušenostech s imigrací, a mně osobně se přiči hlásovat pro jakoukoli změnu této politiky. Nejsem toho názoru, že nejzodpovědnější jednání v naší současné situaci bylo neomezené přistěhovalectví jako před válkou, které našim ocelárnám a dolům dodávalo levnou pracovní sílu.

Zejména se domnívám, že v tuto chvíli podpořit další imigraci by bylo nerozumné. Na státní podpoře závisí téměř dvacet milionů lidí. Mezi nimi jsou i miliony dětí bez možnosti obstarat si dostatečnou výživu, oblečení a ubytování. Tvrdí se, že pro tyto dětské uprchlíky je zajištěno v USA ubytování v rodinách, ale pokud jsou v USA rodiny pro dvacet tisíc dětí, potom jistě existuje minimálně dvacet tisíc amerických dětí, jejichž životní podmínky by se mohly podstatně zlepšit, kdyby se ty rodiny otevřely pro ně. Zlepšení jisté, že v nadcházejících letech, až by se tyto nadpočetné děti ucházely o práci, bude situace na trhu práce lepší než nyní, a pokud ti uprchlíci práci seženou, připraví o ni dvacet tisíc mladých Američanů, kteří ji budou hledat zároveň s nimi.

Na USA je vyvíjen nátlak, aby se podílely na zmírňování strašlivých následků evropské humanitární krize, avšak USA již přijímá 27 tisíc uprchlíků v rámci kvóty a mnoho tisíc dalších na základě speciálních a turistických víz. Jsem přesvědčen, že ke zmírnění krize přispíváme více, než by odpovídalo našemu podílu. Vyřešit tu krizi beztoak nemůžeme. Uprchlíky problém není možné zásadním způsobem vyřešit imigrací do žádné země, protože uprchlíků je téměř milion a půl a žádná země jich není ochotna přijmout více než jen malé množství. Jediný uskutečnitelný způsob řešení uprchlického problému se jeví vytvoření účelové kolonie někde v Asii nebo Africe.

V neposlední řadě se mi nezamlouvá myšlenka na přijetí 20 tisíc dětí, které by bylo nutno oddělit od rodičů. Její realizace může způsobit utrpení větší, než by v mnoha případech nastalo, kdyby ty děti zůstaly v rodinách. Nevyhnutně by to přineslo potřebu rozdělené rodiny znovu sjednotit, takže později by se požadovalo přijímat jako přistěhovalce i příbuzné těch dětí, což by pro kohokoli lidsky cítícího bylo těžké odmítat.

Snažil jsem se vzít v úvahu všechny předložené argumenty a po jejich pečlivém zvážení jsem došel k závěru, že budu hlasovat proti tomuto návrhu.

S úctou,

senátor Robert Taft

UPRCHLÍCI TLUČOU NA VRATA. KDE JE CÍRKEV?

Rádi bychom pomohli, ale máme strach, vzkazují vládní politici uprchlíkům z jihu, kteří čím dál zoufaleji buší na naše vrata. Mistrnou zkratkou to vyjádřil sociálnědemokratický ministr vnitra: „Jsou to chudáci, ale nenecháme si rozvrátit zemi.“ Rozvrátilo by přijetí několika tisíc lidí Českou republiku? Jak by mohlo. Do Bavorska, které má srovnatelný počet obyvatel s ČR, letos dorazí několik desítek tisíc žadatelů o azyl. Norsko, kde žije na pět milionů lidí, přijme v průběhu tří let osm tisíc uprchlíků. Jde zřejmě o to, zbavit se strachu.

Je s podivem, že se do debaty o uprchlících dosud nezapojuje česká církev. O zbavování

se strachu ví své. S pomocí lidem v nouzi má zkušenosti. Katolická církev čítá přes 2000 farností, Českobratrská církev evangelická – největší protestantská církev u nás – přes 200 sborů. Kdyby polovina z nich dokázala přijmout jednu pětičlennou uprchlickou rodinu, bylo by postaráno o zhruba 5000 běženců. Co by takové přijetí mohlo obnášet? Zajištění střechy nad hlavou na přechodnou dobu, pomoc při jednání s úřady nebo třeba pomoc při doučování češtiny (pedagogové v důchodu by možná pookřáli). Ať by uprchlíci byli muslimové, či křesťané, farnosti a sbory by pravděpodobně měly větší porozumění jejich světu víry než většinová společnost. Tuzemští křesťané by rozšířili svou službu druhým o angažmá s výrazným společenským přesahem. Politikům by ubyly starosti. Ty nejbojácnější z nich by mohlo uklidňovat vědomí, že se běženci nehromadí na několika málo místech v zemi, ale jsou hezky rozptýleni od Lanžhotu po Aš.

Premiér by v očích Bruselu stoupl na vážnosti. Papež – přítel uprchlíků – by měl radost. Možná by se mluvilo o malém zázraku v „ateistickém Česku“. Někteří Čechové, Moravané a Slezané by se začali cítit více Evropany. Z Ruska by nejspíš zaznělo, jak je možné, že si druhdy zapálení pokračovatelé Husovi nechávají tak ochotně diktovat západními cizáky. Hrad by starostlivě podotkl, že mezi cizinci mohou být teroristé a že je lepší pomáhat běžencům před našimi hranicemi než až za nimi. Oděr strachu by možná zavanul i z hanspaulského záměčku – EU to má přece od začátku spočítané a uprchlíci jsou pro ni jen hřebíčkem do rakve. Ano, jde o to, zbavit se strachu – nejen z uprchlíků, ale i z těch, kteří dávají hlasitě najevo svůj strach z nich. Farnosti a sbory by zřejmě měly větší porozumění světu víry uprchlíků než většinová společnost.

Bob Fliedr, LN 30.6.2015

BOJÍTE SE ISLÁMU?

Ne, islámu se nebojím a mám pro to hned několik důvodů. Že je u nás tak vzácný, že ani není čeho se bát, by jistě nestačilo. Ale ani v zemích, kde je muslimů daleko víc, není třeba se jich bát. Islám je poměrně přísné a trochu archaické náboženství, které své věřící vede k přesnému dodržování různých příkazů – například v jídle a oblékání, ale také v modlitbě. Muslimská bohoslužba odděluje ženy od mužů, kteří se při ní chovají „jako jeden muž“ a svoji úctu před Bohem vyjadřují s téměř vojenskou disciplinou. Tato viditelná jednota všech dává lidem pocit bezpečí a jistoty, na jaký nejsme jako křesťané dnes zvyklí. Ale když v Paříži brzy ráno nastoupíte do předměstského autobusu, plného lidí v černém, kteří společně polohlasem recitují jakousi litanii, není to přece důvod ke strachu. Možná je to spíš naopak. Tihle lidé sem přišli za obživou, často z chudých vesnic, kde nechali všechny příbuzné a přátele. Možná ještě dobře neumějí zdejší jazyk, necítí se tu doma a občas mívají i strach. Ve svém islámském společenství si připomínají starý domov jako místo důvěrné jistoty a vracejí se k němu často ve velmi idealizovaných představách. Pokud to podle Koránu dělají pětkrát denně, může jim to pomoci přežít ten těžký šok cizoty, který dobře znají i čeští exulanti, ačkoliv přicházeli do prostředí mnohem méně odlišného a vzdáleného.

Teď ale nastane to rozhodující období, kdy je nové okolí buď nějak přijme a pomůže jim, aby se v něm pomalu zabydleli a přestali se ho bát, anebo je naopak zažene do uzavřeného ghettu. Moderní společnosti si zakládají na tom, jak jsou „otevřené“, bohužel tím většinou myslí jen tolik, že nikoho neutlačují a nechají ho prostě být. Můžeš tu žít a pracovat, ale musíš se o sebe postarat sám – jsme si přece

všichni rovni. Jednotlivým exulantům a emigrantům nic jiného nezbyvá, a tak to většina nějak zvládne, i když to vůbec není snadné. Jenže když jich přijdou najednou tisíce a okolí se k nim nechová právě přátelsky, mohou se strachu z cizoty bránit naopak tím, že si začnou budovat svá vlastní a výlučná společenství. Tím spíš, když třeba ženy nechodí do práce, jak byly z domova zvyklé, nenaučí se jazyk a děti budou vychovávat, jako kdyby žily na turecké nebo marocké vesnici. Dokud aspoň muži mohou pracovat, má taková domácnost přece jen nějaké lidské spojení s okolní společností a může se jí pomalu přestávat bát. Časem dokáže překonat i nepřímé konflikty, nahodilé ústrky, projevy pohrdání a třeba i xenofobie, jaké se v běžném lidském soužití vždycky vyskytnou.

Ale co když se to tenké spojení se společností – nejčastěji právě v podobě zaměstnání – najednou přeruší? Muž ztratí práci, dorůstající děti se nedostanou do škol, a ke společenské izolaci přibude ještě obyčejná nouze. Cizinec nemá příbuzné a přátele, leda právě v náhradním společenství lidí stejného osudu, což je pro muslimy ovšem mešita. Ve Francii naštěstí většina imámů pochází také z francouzsky mluvících zemí, jsou to lidé jakž takž integrovaní a rozumní, takže například zákaz nošení šátků většinou podpořili.

Jenže jednou ze zvláštností islámu je také to, že nemá žádnou církev a muslimská společenství tradičně splývala se státy. Muslimskému panovníkovi je tradičně podřízen i každý imám, kdežto pokud nežije v muslimské zemi, je najednou sám sobě papežem. A pokud má náhodou s okolní společností také špatné zkušenosti, může svoji obec začít aktivizovat proti ní. Může plamenně kritizovat její nedostatky, špatné mravy moderních Evropanů, a naopak horovat pro tu pravou a čistou muslimskou společnost, kde vládne přísná šaría a každý poklesek se náležitě trestá. V duchu Koránu, který nezná velké pochybnosti, je může ujišťovat o tom, jak právě oni mají Boha na své straně – a z frustrovaného mladíka se stane boží bojovník. Takhle vzniká islamismus, který opravdu nahání strach.

Tento proces je dnes podrobně popsán a zpracován (česky např. I. Buruma, Vražda v Amsterodamu), jenže pro média a širokou veřejnost je to moc složité. A tak se vztah islámu k moderním společnostem redukuje na extrémní výstřelky děsivé brutality. Výsledek je primitivní představa nebezpečných nepřátel nebo rovnou „říše zla“, která ve skutečnosti silně pomáhá z domnělého nepřátelství dělat skutečné. Naivní obránci „křesťanské Evropy“ někdy sami nevidí, jak ruku v ruce s teroristy posilují oboustranné strachy a ženou lidi do neřešitelných konfliktů. Přitom právě křesťané, kteří věří a vědí, že všichni lidé jsou jedno Stvoření Boží a že „bližní“ je každý člověk v nouzi, mohou dělat to jediné, co může „střet civilizací“ odvrátit: rozhlížet se ve svém okolí a starat se, aby se v něm lidé v nouzi necítili ještě navíc osamělí a vyloučení. Musejí to ovšem udelat včas.

Jan Sokol, Univerzum, 20.2. 2015

DEMOKRACIE BUĎ JE, NEBO NENÍ

S novinářem Josefem Pazderkou o paralele mezi okupací Československa a Krymu. Rozhovor Nadi Strakové přináší zajímavý pohled na ruskou propagandu a roli ruských médií ve společnosti. Věnuje se také tomu, jestli se vůbec dnes někdo v Rusku snaží o jiný výklad okupace ČSSR, než jaký byl předkládán sovětskou garniturou.

Jste editorem a spoluautorem knihy "Okupace 1968. Ruský pohled" o ruském vnímání tzv. Pražského jara a sovětské okupace ČSSR ze srpna 1968. Jak vnímá ruská většinová společnost srpnovou okupaci dnes?

Pro drtivou většinu současných Rusů není okupace ČSSR v roce 1968 velkým tématem, spíš epizodou, detailem v dlouhé a složité historii SSSR. Daleko větší pozornost v rámci historie sovětských vojenských invazí v zahraničí přitahují třeba krvavé události v Maďarsku v roce 1956 nebo válka v Afghánistánu. Praha a srpen 1968 se v obecném ruském podvědomí objevují spíš nárazově – většinou jako doklad síly a důležité role Sovětského svazu ve studené válce.

A jak to berou dnes Vaši respondenti v knize?

Mluvil jsem s nimi během svého pobytu v Moskvě v letech 2006-10. Při rozhovoru s bývalými sovětskými vojáky, kteří se invaze v roce 1968 účastnili, mě zaskočilo, jak málo se od násos dobové sovětské propagandy většina z nich posunula. Jak málo se i po desítkách let orientovali v tom, co se v Praze v srpnu 1968 reálně stalo a co byl jen mýtus, vytvořený tehdejším sovětským režimem k ospravedlnění zásahu. Někteří postupem času prozřeli, ale zbytek ne. Nikdy třeba nezapomenou na usazené oči generála Pavla Kosenka, jednoho z velitelů tehdejších sovětských jednotek v Praze, který mi úpěnlivě a skoro až prosebně vysvětloval, že po nich „kontrarevoluce“ v Praze v srpnu 1968 skutečně střihla a že jen zabránili třetí světové válce...

Vidíte vy sám nějakou paralelu mezi okupací Československa a okupací Krymu?

Obecně jde jen těžko srovnávat tehdejší sovětský režim a současný kremelský. Jsou to rozdílné epochy, rozdílné podmínky, rozdílní lidé. Nynější kremelskou elitu ale pořád z velké části tvoří příslušníci někdejších sovětských tajných služeb, kteří odrážejí jejich mentalitu i způsob přemýšlení a jednání. Pozedřvivost, paranoiu, sklon myslet v šablonách sféry vlivů a konspiračních teorií. Tento styl přetrvává, jen prostředky a doba se mění. Srpen 1968 a případ Krymu v tomto ohledu ukazují, že téma tzv. hybridní války není v ruském – ale i jakémkoli jiném - vydání nic nového. I na jaře 1968 si Kreml nejdřív „hybridně“ připravil terén. Skrze vyslané agenty, spolupracovníky i média vytvořil mýtus ohrožení, kontrarevoluce a pak teprve poslal vojáky. Detailně to popisuje studie rus-

kého historika Nikity Petrova z naší knihy. To samé se nedávno opakovalo na Krymu, samozřejmě v daleko modernějším vydání. Příprava terénu, k tomu neuvěřitelně silná propagandistická masáž ruskými sdělovacími prostředky, pak teprve vyslání neoznačených vojáků a převzetí kontroly.

SSSR kdysi plně ovládal státní média a o to bylo snazší přesvědčit obyvatelstvo i vojáky o správnosti vojenského zásahu v Československu v srpnu 1968. Dnes mají Rusové daleko víc možností najít si informace jiné, než ty, které jim předkládá kremelská propaganda. Proč má podle Vás většina Rusů tendenci jí věřit?

Zaprvé jde o rozhodující vliv televize, kterou Kreml dodnes pevně ovládá. Podle ní si drtivá většina Rusů dodnes formuje svůj svetonázor. Internet a další sociální média jsou druhotné, jejich vliv je omezený a navíc se stále zužuje. K tomu je potřeba přidat izolaci. Rusko klame tělem, tváří se evropsky a má přitažlivou fasádu. Uvnitř je to ale stále obrovská, do sebe uzavřená země. Ze zhruba 140 miliónů obyvatel se do vzdálenějšího zahraničí, tj. do Evropy a na Západ, pořád dostane jen malá část. Jsou to navíc podle statistik pořád ti samí lidé, často úředníci, napojení na stát. Drtivá většina ostatních si takovou cestu nemůže dovolit. Anebo o to ani nestojí.

Spousta lidí v Rusku proto dodnes – téměř 25 let po rozpadu Sovětského svazu - žije v po-

měrně uzavřeném, sovětskou mentalitou tvarovaném světě. Nemají srovnání, jejich svět není vystaven nějaké vnější kritice, novým faktům. Je to mentálně pohodlné. Režim Vladimira Putina navíc začal od roku 2000 tuto tendenci usilovně a cíleně posilovat a kruh se pomalu uzavřel.

Snaží se někdo v Rusku vůbec o jiný výklad invaze do ČSSR v srpnu 1968, než jaký byl předkládán sovětskou garniturou?

Ale jistě. V kruzích ruské inteligence je samozřejmě jasné, o co v Praze v srpnu 1968 šlo. Jen se to bohužel nedostalo do obecného povědomí. A teď se navíc znovu podřizuje vnějším, politickým vlivům. Historici z Memorálu i další podobné organizace velmi detailně popisují reálnou podobu sovětského režimu, včetně zločinů a manipulací kolem srpna 1968 nebo řady jiných událostí. Jen jsou stále více izolováni a vytlačováni na okraj společnosti, označováni za „agenty Západu“ a „škodlivý hmyz“, který je třeba zaslápnout. Hysterická kampaň po začátku ukrajinské krize je dostává opět do pozice disidentů.

Přítom jde o statečné a velmi inteligentní lidi, kteří si za veřejný protest proti okupaci ČSSR v srpnu 1968 odseděli roky ve vězeních a byli týráni v psychiatrických léčebnách.

V čem se liší a v čem podobají metody přesvědčování z dob SSSR a dnes?

Opakují, je to nesrovnatelné, doba se změnila. Některé linie ale zůstaly. Třeba klíčová role televizního vysílání. Jak už bylo řečeno výše, stále nejsilnější ovlivňuje většinovou ruskou společnost. Současný kremelský režim za posledních 15 let tuto sféru absolutně ovládl – skrze státní instituce nebo spřízněné podnikatele. Většinová média nemají od státní moci žádný odstup, slouží naopak jako její propagandistický nástroj, v poslední době doslova zbraň. Redakce drží jednotnou linii, koordinovanou přímo Kreml, vytěšňují jakékoli opoziční hlasy nebo je naopak cíleně ocerňují. Při tzv. „povstávání z kolen“ rehabilitují části sovětské minulosti jako „nezbytnou nutnost“ a hlavně oslavu ruské síly, nezastupitelnosti a důležitosti. A to má na obecné vědomí obrovský vliv.

A co Internet? V době masových protestů v r. 2011-12 sloužil jako relativně svobodná platforma.

I na ten se Kreml v poslední době zaměřil. Přišla série velmi restriktivních zákonů (posílení pravomocí tajných služeb, zákon o „zahraničních agentech“, umělé rozšíření aktivit považovaných za „extrémistické“, povinnost registrovat se jako médium, pokud máte na sociální síti přes 3000 přátel atd.) a na druhé straně cílená protiofenzíva. Popsána je řada příkladů tajných „továren“ internetových trollů, kteří za peníze napadají a blokují opoziční a nezávislé servery, vytvářejí iluzi „veřejného odporu“... To všechno v kombinaci s agresivní neo-sovětskou atmosférou a plně ovládanými médii drasticky zužuje ve společnosti prostor pro jakoukoli svobodnou a nezávislou diskusi. Spíš ji prakticky znemožňuje. Zvenčí to ale není příliš vidět.

Troufl byste si definovat, jaký si stojí demokracie v Rusku dnes?

Rusko zažívalo dlouhá desetiletí totalitní režim, který vytěšňoval jakoukoli alternativu. Před tím vládl car, demokracie je v Rusku relativně nový fenomén. V roce 1991 padl komunistický režim, jeho části a hlavně vnitřní mentalita ale nezmizely. To se na ruské společnosti podepisuje dodnes.

Když nyní sledujete silnou antizápadní a izolacionistickou vlnu v Rusku, vypadá to, jako by většinová společnost začínala plošně odmítat koncepty demokracie, pluralitní společnosti, lidských práv. Je těžké odlišit, kde je to ještě násos autoritativního režimu a kde už vnitřní přesvědčení. Jak bylo řečeno, reálná zkušenost s demokracií je v Rusku krátká a slabá. A je silně poznamenaná složitou transformací z devadesátých let minulého století.

Jenže tato země se zároveň k těmto hodnotám pořád verbálně hlásí, má je zakotvené v ústavě, je členem Rady Evropy a oficiálně tvrdí, že s demokracií nemá problém, jen si ji vykládá

tzv. „suverénně“. Jenže demokracie má jasné a popsatelné parametry. Neexistuje její západní a ruské vydání. Demokracie buď je nebo není. To samé platí pro lidská práva a občanské svobody. A v tom tkví největší problém a paradox současné situace v Rusku. Bez jakékoli potřeby tuto zemi ponižovat, trestat nebo si jí nevážit.

Vy jste sám v Rusku strávil několik let. Před tím jste pracoval na Kavkaze, nyní pro ČT pokrýváte hlavně Ukrajinu. V obou případech Rusko silně ovlivňovalo dění v zemi. Změnil jste nějak Váš vztah k Rusku po vypuknutí ukrajinské krize?

Nejde o Rusko. To budu mít rád vždy, mám tam spoustu přátel. Je třeba pochopit, že Putin a jeho mocenská elita se nerovnájí celé Rusko, jakkoli tuto zemi aktuálně silně ovládají. Mávat více než 80 procentní podporou v zemi, ve které plně ovládáte politiku, ekonomiku i média, ve které neexistuje prostor pro svobodnou politickou soutěž a výměnu názorů je absurdní.

Mě osobně v celé té nastalé situaci nejvíce mrzí ona vnitřní hysterie, která se v ruské společnosti po vypuknutí ukrajinské krize rozpoutala. Poptávka po nepřátelích – vnějších i vnitřních - je znovu obrovská. Ostentativní vražda Borise Němcova pod kremelskou zdí a další incidenty jsou toho důkazem. Když sledujete záběry z pochodů Antimajdanu a slyšíte jejich agresivní hesla, vyzývající k likvidaci oponentů, vracíte se skutečně do určité míry do sovětských dob. Bohužel.

Proč myslíte, že se Vladimír Putin v roce 2006 omluvil za okupaci Československa v srpnu 1968 a řekl, že jeho země za to nese „morální odpovědnost“?

Putinův přístup k historii je instrumentální. Pokud v dané situaci vyhodnotíte, že se vám hodí se omluvit, tak to uděláte. Nemá to ale nějakou dlouhodobou platnost. Kremelský režim takhle „tančí“ kolem řady dalších zlomových událostí nedávné sovětské historie - paktu Molotov-Ribbentrop, obsazení Pobaltí, hladomoru na Ukrajině atd. Chvilí tak a chvíli zase jinak, anebo klidně obojí najednou. Všimněte si, jak se to odráží i na současné politice Kremlu vůči Ukrajině. Na jedné straně tvrdí, že v Kyjevě došlo ke státnímu převratu, je tam nelegitimní vláda a na straně druhé s ní podepisuje tzv. minské dohody a vyčítá jí jejich nedodržování. A nikomu v Rusku to příliš nevádí. To samé platí i pro minulost.

Nada Straková, nezávislá publicistka

*Josef Pazderka (1974) vystudoval historii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a rozvojová studia na Oxford Brookes University. Pracoval jako humanitní pracovník a od roku 2005 jako novinář v České televizi. V letech 2006–2010 byl jejím zpravodajem v Moskvě, od roku 2012 působí ve Varšavě, odkud pokrývá Polsko, Ukrajinu a další okolní státy. Je editorem a spoluautorem knihy *Invaze 1968. Ruský pohled (Torst 2011)* a tvůrcem stejnojmenného televizního dokumentu. Publikuje v časopise *Respekt*, magazínu *Reportér* a v *Lidových novinách*.*

ZŮSTAL JSEM SÁM, SÁM NĚMEC...

Pan Rudolf Jehlička žije od svého narození v r. 1924 v Podlesí u Bartošovic, pohraničním území, které bylo do r. 1945 obýváno převážně německojazyčným obyvatelstvem. Málokdo zažil tolik jako on. Málokdo ví tolik jako on, co to znamená posuzovat lidi podle národnosti. Málokdo mu uvěříte tak jako jemu slova: „Mám rád všechny lidi na světě...“

Dětství

Měli jsme velmi dobrou, zlatou maminku. Od nejmladších let nás vychovávala v katolické víře, každý den jsme začínali a končili modlitbou. Do kostela jsme chodili na druhou (tenkrát německou) stranu, protože to bylo blíž. Měli jsme to tam pět minut chůze. Financi nás někdy kontrolovali, ale děti do 15 let měli volný vstup. Posléze jsme chodili na průkaz, který vystavil starosta.

Matka byla Němka, otec napůl Čech. Doma nás bylo pět dětí, bratr byl o tři roky starší, pak já a tři mladší sestry. Život byl těžký. Rodiče hospodařili na necelých 8 ha tady v kopcích, na potah jsme měli krávy a pak voly. No a my jako děti už od malička jsme musely se vším pomáhat. Mašiny nebyly, seno se otáčelo ručně a sekalo se kosou... A mě to bavilo! Sotva jsem kosu uzvednul, už jsem sekal taky, otec mě to naučil. Hospodářství vynášelo málo. Ceny byly velmi pohyblivé. Leckdy jsme dostali za vykrmené prase totéž, co při nákupu selete. Šidili na váze, ale otec se nedal...

Přes zimu jsme dělali dřevěné škatulky různých velikostí a tvarů. Bylo to tak tak na uživení přes tu zimu – výdělek žádný. Od sv. Jiří do podzima jsme chodili bosí. My jsme sice měli doma boty, ale stejně jsme chodili bosí - všichni - i bohatí sousedi, kteří měli hospodu a krám v Neratově. Soused chodil kolem nás na pole. Měl takovýho slabýho koníčka, tak kolem nás se s ním vždycky rozběhl, a do kopce mu pomáhal tlačit vozejk...

Škola

Začátek školního roku se odehrával první den v kostele. A také denně před vyučováním se učitel s námi modlil Otčenáš. Do školy bylo daleko - čtyři roky jsem chodil do německé školy v Neratově a čtyři roky do Nové Vsi. Tam už byli i nějací Češi, ne zdejší, ale

děti z pohraničí, které tam byly na handlu. Všechny děti odsud mám dodnes v paměti. Výměnné pobyty dětí tady v okolí Pěčina, Slatiny nebo Pekla byly obvyklé. Děti, které mluvily česky, šly k nám, aby se naučily německy, a my šli zase tam. Když mi bylo 12 let, byl jsem na handlu ve Slatině, bylo nás tam asi šest Němců a učitelka mě chválila, že umím dobře česky. Do školy jsem chodil spolu s bratrem. Copak, v létě to šlo, ale v zimě! Lyže nebyly, tak se našel na půdě kus prken, dali na to řemeny jako vázání, ono to samozřejmě padalo, ale nedalo se nic dělat... Za celou zimu žádný auto nejelo, jenom koně... Já byl malej špunt, ještě mně nebylo ani šest let, když jsem nastoupil do školy. Neuměl jsem ani slovo německy, my doma mluvili dialektem, a tak jsem ve škole ničemu nerozuměl. Učitel ukázal obrázek a já měl říct, co to je. Celá třída se smála, když jsem cokoli řekl. Pro mě to byl těžký začátek. Trvalo půl roku, než jsem se naučil němčinu. Škola byla i odpoledne, a přes zimu jsme tam dostávali polévku. Nalávali nám ji do hrnečku, který si každý přinesl z domu. Některé holky si vždycky vymýšlely, jakou chtějí, ale my jsme byli zvyklí jíst všechno. Doma jsme neměli na výběr. Co bylo, to jsme rádi snědli, a nikdy nic nenechali. Žili jsme hlavně z brambor, k tomu mléko, v neděli jsme měli buchty z pšeničné mouky. Tu jsme kupovali. Žitnou mouku jsme měli svoji, a z té pekla maminka doma chleba. Skoro všichni, kdo měli trochu větší hospodářství, pekli doma jednou za dva týdny chleba. Když jsme přišli ze školy, byla práce doma. Ještě mi nebylo čtrnáct, a už jsem chodil do lesa. Bylo zapotřebí peněz. Musel jsem dělat stejnou práci jako dospělí. 15-20 lidí šlo a kopalí jsme jamky, do kterých ženský za námi sázely stromky. I když jsem musel dělat stejnou práci, dostal jsem ale jen 19 Feniků na hodinu, kdežto dospělý 50 Feniků na hodinu. Byla to lumpárna, ale nedalo se nic dělat, peníze nebyly. Kdepak bych si koupil třeba něco na sebe!

V r. 1934, ještě jsem chodil do Neratova, se začalo stavět opevnění, tady to stavěla firma Hanisch z Rychnova. My jako kluci jsme se nechávali vozit na traktorech, co jezdily okolo. Traktor - to bylo tenkrát něco!

Začátek války

V r. 1933 zemřel u nás v obci starosta, a byl zvolen můj otec, takže u nás doma byl chvíli obecní úřad. V r. 1934 byly celostátní volby, tak jsem jako kluk roznášel do každého baráku volební lístky, tehdy bylo asi 10 politických stran. No a po těchto volbách byly i u nás v obci nové volby na starostu. Nejsilnější stranou v obci byla zemědělská strana Bund der Landwirte, ale situace už se zhoršila. Když přišel Henlein, hodně lidí ho volilo, a tak otec zvítězil jen o jeden hlas. V r. 1938 jsem dokončil obecnou školu a vše se schylovalo k válce. Tady na hranici to bylo zlé, v noci se střílelo, několik henleinovců uteklo za čáru. Mnichovskou dohodou a zabráním sudetského území se začátek války na čas odsunul. Tak jsme přišli k tomu „Rajchu“... Nemůžu říct,

že jsme se měli hůř. Byli jsme Němci. Tenkrát se nikdo nikoho neptal, jestli jsme pro Čechy nebo pro Němce, byli jsme Němci. I otec byl Němec, i když to byl půl Čech. V některých věcech nás ale neměli rádi. Otec jako příslušník zemědělské strany odmítal vstup do NSDAP, a protože byl napůl Čech, musel funkci odevzdat členovi NSDAP. Na nás děti byl samozřejmě vyvíjen velký tlak, abychom vstoupili do Hitler-Jugend. Měl jsem výborného kamaráda v sousedství, jmenoval se taky Ruda, a my dva jsme odolávali. Hrozili nám, že jak tam nepůjdeme, budeme muset do povinného sdružení HJ a tam to je horší. Když nedali pokoj, tak jsme si s Rudou dohromady koupili jednu košili a půjčovali si ji. Ale jednou jsme měli všichni nastoupit a my neměli ani jednu uniformu, jen jednu společnou košili... to byl poprask... Jenže protože už začala válka s Polskem, a Němci potřebovali pracovní síly, dali nám trošku pokoj. Mě dali na jeden rok pomoc k největšímu sedlákovi v obci. Neměl jsem tedy žádné volno. Druhý rok jsem musel vést hospodářství v Neratově, místní hospodář musel do války a jeho žena byla v nemocnici. Takže takhle jsem se Hitler-Jugend vyhnul.

V Neratově na hospodářství

Byl jsem ještě kluk, takže nade mnou byl ještě kurátor, nějaký Böhme. Když začala válka v Polsku, tak vzali mladý lidi z Polska a dali je sem na pomoc do hospodářství jako pacholky a služky. Každé hospodářství mělo někoho. Já měl tehdy jednu Ukrajinku a jednoho Poláka k pomoci. Jednou jsem byl v Neratově na schůzi zemědělského spolku. A teď na té schůzi říkali, že tito cizinci nesmí jíst s námi u jednoho stolu. Já se tehdy přihlásil, všichni se divili, co já 17letý kluk můžu chtít, a řekl jsem: „Vy tady říkáte, že nesmíme jíst u jednoho stolu, ale já kdybych neměl na hospodářství tady Antochu z Ukrajiny, která vaří, tak žádný jídlo vůbec nemám!“ Bylo naprosté ticho. Nikdo ani nepípnul, protože jsem měl pravdu, a ty jejich paragrafy si mohli strčit někam.

Taky jsme si ujednali, že v neděli půjdeme do kostela a nebude se pracovat, pouze nakrmíme dobytek. To se kurátorovi ale nelíbilo. Jednou přišel syn z toho hospodářství domů, protože dostal dovolenou z vojny. Dal se hned do práce, i když byla neděle, a já nic. Hrozili mi, že mě dají do koncentráku. Ale když ten jejich syn zase odešel na vojnu, tak mně dali pokoj a koncentráku jsem se vyhnul.

Do války

Přišel prosinec 1942 a já musel rukovat na vojnu. Bylo mi přesně 18 let a dva dny. Měl jsem trable s tím svým příjmením. Ten nový starosta v obci nás kvůli českému příjmení neměl v oblibě. Proto místo „J“ napsal „I“ a ono to vypadalo jako „F“, takže jsem byl Fehika, protože neznali ani „č“. Když přišel dopis, a nemohli přečíst adresu, bylo to obvykle pro mě. V Hirschbergu (dnešní Jelenia Gora) jsme dostali základní výcvik a ještě do Vánoc jsme byli v kasárnách ve Francii v Manjakla-

val u Nantes. Tam byly zlé časy. Strašně nás honili... Zpívat správně, do nejhorsího bláta lehnout, špinavou uniformu vyprat a v polehce nastoupit čistit, na celý den jsme dostali třetinku bochníku. Měli jsme hlad. Ten příděl jsme vždy snědli najednou. Ráno jen černé kafe a pak ten bochníček, jinak nic. Ve Francii bylo sice možné všechno koupit volně, nebyl tam přídělový systém, ale nemohli jsme ven mezi civily. Po čtvrt roce jsme vyklidili kasárna a šli do Avriell k moři, dostali jsme peníze a mohli jsme si koupit, co jsme chtěli. Přídělový chleba jsme dali prasatům a koupili si ten jejich. A ten dvoukilový bochník jsme snědli najednou, jaký jsme měli hlad. Tam ta služba byla dobrá. Po měsíci jsme šli do Ruska. Předtím ale byly prohlídky, a vybírali lidi schopné pro službu v tropech. Byl jsem tehdy vybrán. Měl jsem radost, protože jsem plánoval, že se hned nechám zajmout a zmizím ke strýci do Ameriky. Mé plány ale zhatila kapitulace generála Rommela, takže místo Afriky přišlo Rusko.

V Rusku

U Dněpropetrovska jsem byl 18.10.1943 poprvé zraněn – průstřel ruky a břicha. Naštěstí kulka zůstala v břiše a nebyly poškozeny vnitřní orgány. Každý voják měl 2 x 14 dní dovolené a tehdy se dávala dovolená až po 4 týdnech lazaretu. Mně se rány hojily velmi dobře, byl jsem tam 14 dní, a už mě chtěli propustit. Tak jsem řekl doktorovi, že mám bolesti. Dostal jsem nařizeno, že musím ležet, ale já utekl. Když byla vycházka, vzal jsem uniformu a už jsem utekl, oni nás tak přísně nehlídali. Jel jsem přes Slezsko tady Mezilesí do Čech a do Prahy až na Švýcarskou hranici (Lerah) tam to bylo moc hezký. Cestou jsem dostal záškrt, tak jsem šel zas do nemocnice. Na Vánoce jsem dostal dovolenou a dostal jsem se domů.

Po krátkém působení v Hirschbergu v Německu jsem šel opět do Ruska. Jaké to tam bylo? Peklo... Nejhorší, co na světě existuje... Kdybychom jedli jen brambory a vodu, je to lepší, než abychom šli do takového pekla. Než jsme se dostali na frontu, už jsme měli kolem 80 mrtvých. Nálety, sypali to z letadel do našeho vlaku, všechno utíkalo, všichni ztráceli

nervy... Já se ukryl pod vagonem, a tak jsem vstal živ. Pořád jsme se museli zakopávat. Jen jsme se zakopali, už byl další přesun a zase kopat... Kolem nás litaly kulky... Maširovali jsme nekonečné kilometry ruskou zemí... Byli jsme tak špinaví a začouzení, že jsme se vzájemně vůbec nepoznali, z obličejů nám byly vidět jen zuby. V místech bez vody jsme se dlouho nemyli... Nepřál bych to žádnému... V r. 1944 přišla německá ofenziva, byli jsme až u rumunských hranic, u Oděsy. Obě strany byly na ofenzivu dobře připraveny, fronta stála. Během dvou dnů jsem byl zraněn, kousek nad Jasy. Ten den útočily obě strany, kulky litaly všude kolem. Můj kolega křičel, že je zraněný, měl průstřel plic a nemohl dýchat. Přiblížil jsem se k němu a dal jsem mu na prsa gumový obvaz. Ulevilo se mu. „Rudo, já mám vzduch, děkuju ti!“ říkal. Teď ale co s ním? Nesli jsme ho ještě s jedním vojákem v celtě. Šli jsme kousek zpátky... Výbuch!... a mně to utrhlo nohu... Když to uviděl ten druhý, vzal roh celty, který jsem držel, a utíkal s tím zraněným kamarádem pryč. Mě už nemohl vzít. Ležel jsem tam a moje noha ležela vedle mě. Ani to nebolelo... Přemýšlel jsem, že tam nemůžu zůstat, protože by mě Rusáci uviděli. Opodál jsem spatřil hromadu hlíny, vedle níž jsem předpokládal, že bude kráter po bombě. Do té díry jsem se chtěl doplazít a schovat se tam. Než jsem se tam po loktech dostal, byl jsem díky úbytku krve třikrát v bezvědomí. Už lezu dolů do té díry a vtom vidím svoji nohu přehozenou kolem krku přes rameno na hrudník. Tak jsem zjistil, že noha nebyla oddělena od trupu, ale že ji mám stále s sebou. Hodil jsem nohu zpátky, urovnal a ovázal ji špagátem. A protože jsem měl hodinky, vždycky po chvíli jsem provázek povolil, a pak zase zavázal... Bylo mi všelijak... Fronta, střelba... Najednou jsem uslyšel charakteristický zvuk ruských kašuší. Od výstřelů jsem počítal do deseti, protože pak to začalo padat – jako orkán – čtyřicet najednou... Jen jsem zavřel oči a modlil se, aby to nespadlo do té mé díry... A opravdu, rány, všude kouř, můj chlebník opodál byl jak řešeto - a já byl netknutý. Pán bůh mě měl tak rád, že jsem to všechno přežil... Zůstal jsem tam ležet až do večera, protože nikdo ke mně nemohl. Večer jsem slyšel hlasy. Říkal jsem si, že už to je jedno, jestli to jsou Rusáci nebo naši, protože stejně zemřu. Byli to Němci, ale z jiného útvaru. Nemohli mě vzít, protože měli rozkaz jít dál. Po chvíli jsem v dálce uviděl Rusy. A když se setmělo, odnesli mě tihle Rusové - byli to přeběhlí ruští vojáci - zpátky k německé straně. Nevím, jestli šli pak s Němci, a jak dopadli... Mě pak naložili do sajdkáry a zavezli mě k mému útvaru. Tam náš doktor žasnul, kde se tam beru, že už jsem hlášený jako mrtvý... Dostali jsme se až k městu Jasy (dnešní Rumunsko) a zde zažili noční nálet. Ale to nemáte ponětí, jaký... Všechno bylo rozsvícené jako ve dne, samý padáky s lucernama a bomby a bomby a bomby... Leželi jsme na chodbě jeden vedle druhého. Kdo měl nohy, utekl, a my ranění tam zůstali ležet. Okna se rozletěla, dveře se vytrhaly, čekali jsme smrt

každým momentem... Ale zůstali jsme živi... Všechno bylo úplně zničené... Tak zase do káry a k vlaku, kde nás strčili do dobytčáku a odvezli do Německa. Jeli jsme do Sosnovic v Horním Slezsku. Když nás tam odebírali od vlaku, sestra křičela: „Jen beze vši!“ Jenže já měl plno vši – v košili a všude... byl jsem tak zničenější, že mě nemohli ani odšívít. Přál jsem si, abych se dostal do nemocnice, no a dostal jsem se tam. Pak jsem vždycky nenápadně pod postelí chytal vši. Když mě přijímali do nemocnice, už asi týden jsem nemohl čurat. Doktor mně dal mísu, jenže já nemohl... Požádal jsem sanitáře, aby mě za cigarety odnesl na zádech na záchod. On souhlasil, tak jsem se ho chytnul, porovnal mi nohu a šli jsme... Načural jsem tam plný záchod krve. Tohle pro mě bylo horší než celé zranění... Nohu mi operovali, dali železa, sádru a vždycky v noci jsem pořídil to čurání... Během měsíce zbyla kosti srostly, ale zarostl i kloub. Takže znova operace. Z jedné nemocnice jsem šel do druhé. Oni si mě tam drželi, protože jsem byl dárce krve, moje krev šla každému - i vysokým důstojníkům. Říkali, že po válce se mi odmění, ale kdo ví, jak všichni dopadli...? Takové těžké zranění mělo privilegium, že pacient mohl do nemocnice nejbližší bydliště. Tak jsem se dostal na podzim 1944 do Langenau Bad (dnes Dlugopole), takže jsem byl zas na Vánoce doma.

Po Vánocích se přiblížila ruská fronta a lehčeji ranění museli do Chebu a pak do Radebergu u Drážďan. To už jsem chodil o holi. Jako raněný jsme neměli nic, jen uniformu. V březnu 1945 tam přišli Američani. Před jejich příchodem se nevědělo, co bude, tak se všechno pájilo – lejstra, vyznamenání. Tehdy spálili omylem i můj pas, ve kterém byla napsána celá moje válečná anabáze...

Cesta domů

Posledním mým stanovištěm byl zdravotní oddíl v kasárnách Holzminden. Chtěl jsem už domů. Jednou jsem tam před barákem viděl osamělou stojící motorku, tak jsem si řekl, že ji ukradnu a pojedu domů. Ráno jsem tam šel, a najednou za mnou kroky. Oficír mě pozdravil: „Guten Morgen!“ To už mně bylo divný, protože oficíři zdravili „Heil Hitler!“ Dali jsme se do řeči kolem té motorky, a vysvitlo z toho, že on chce na té motorce taky zběhnout. Tak jsme dobili baterky, nastartoval jsem takovým drátem, důstojník si sedl za mě, hůl jsem si přivázal řemenama a jeli jsme. Vždycky na komandatuře ukázal průkaz a měli jsme volný průjezd. Musela to být vysoká šarže - měl průkaz, na jehož základě měl právo cokoliv zabavit.. Když jsme přijeli do Bad Halzburg a vjeli do úzkých uliček, řekl, že je doma. Hodně riskoval, víte? Měl ve mě velkou důvěru. Kdybych ho zradil, má to jasný. Natočil mně ještě benzin a jel jsem dál. Na křižovatce na Halle byla velká kontrola. Já jsem si vždycky naložil nějakýho raněného, kterých byla cestou spousta, a když jsme přijeli ke kontrole, tak jsem křičel, že nemůžu zastavit, že by mě ten raněný vykrvácel. V nemocnici jsem ho odevzdal, a když

jsem jel zpátky, tak mě chytili a nechtěli pustit dál. Já předtím dostal nový vysoký boty, který jsem měl na sobě, a přes to kalhoty, takže to vypadalo, že mám protézu. No a nějaký ten jejich major, ke kterému jsem se dostal, na mě kouknul a řekl, ať jedu dál, že mám stejně protézu.

Ten důstojník, co mě vezl, mně na komandatuře vystavil potvrzení, že jedu do lazaretu Rokytnice. Doma mě starosta ale nechtěl vidět, že se musím hlásit v kasárnách. Tam řekl, že potřebuju ortopedické ošetření, tak jsem jel 28.4.1945 do Prahy. Trochu česky jsem uměl, ve vlaku ode mě chtěli koupit pistoli, ale já nic neměl, protože jsem byl raněný voják. Na jedné straně byla už jasně prohraná válka, ale na druhé straně ještě jednotlivci chtěli střítet a mstít se... Někteří Němci, zfanatizovaní Hitlerem, opravdu brečeli, když se zabil. Tito lidé často končili sebevraždou...

Válka skončila

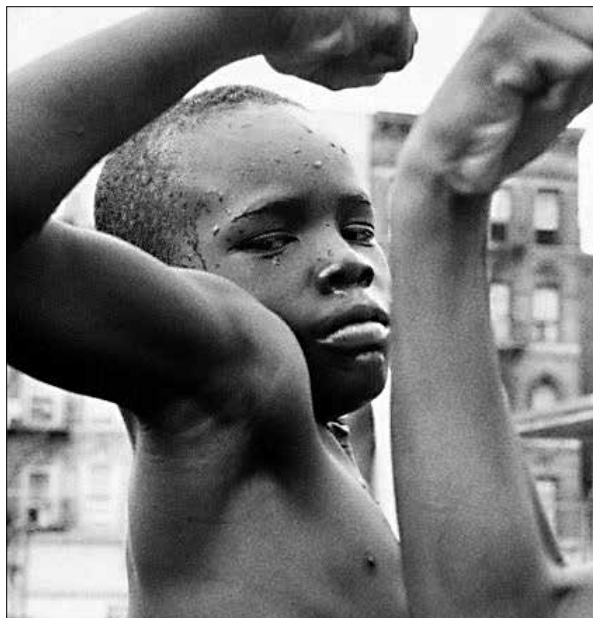
To už jsem byl doma. Když přišli Rusové, napadalo nás, co bude... Ale my na ně nemůžeme naříkat. Sice když se opili, to nebylo pěkný, ale ten jejich důstojník s námi jednal dobře, dokonce dal otcí nějaký zbraň, aby se mohl bránit. Jednu sestru chtěli vzít s sebou, ale pak ji nechali... Panoval obecný strach z Rusů, mnoho těch nadšených henleinovců spáchalo sebevraždu. To bylo i tady. V Podlesí vedoucí partaje nejdřív zastřelil rodinu a pak sebe. Jejich 14letý syn nosil vojenský boty, tak Rusové mysleli, že to je voják, a vzali ho s sebou. Jenže v Kladsku na kontrole zjistili podle dokladů, že voják nemohl být, protože mu je teprv 14 let, a tak ho Rusové pustili domů. Proto se jako jediný z jejich rodiny zachránil. Ale pak přišli čeští „partyzáni“ a ti se na něm pomstili. Zabili ho. Pověsili ho a předtím ho „vyznamenali“ - všechna vyznamenání, která našli, mu píchli do prsou. Pověsili taky jednoho muže a jeho syn na to musel koukat.. Když tátu pověsili, drát prasknul a on byl živej... a představte si, oni ho pověsili ještě jednou. Ten kluk se na to všechno musel dívat a pak ho pověsili taky... Toho dne přišli zadem k nám do dvora revoluční gardisté. My měli doma fungl nový rádio, máti na něj ušetřila „na puse“. Oni viděli to krásný rádio, tak to hned vzali, (to je zajímavý – Rusáci nám ho nechali) a ptali se, co máme ještě? Benzin? No tak dvě flašky benzínu vzali. Pak jsme museli všichni nastoupit k hasičárně a oni to rozdělovali, kdo byl u NSDAP, a kdo u Volksturmu – to byly jakési pomocné jednotky, kam šli později starší muži, když už žádní mladí nebyli. Můj otec říkal, že k Volksturmu musel každý, i jednoohý, a jak tohle řekl, oni na to: „Vy do toho nemluvejte, čelem vzad a k lesu!“ My jsme tenkrát nebyli bití, a taky to byla taková náhoda, víte... Ten partyzán, který nám dal povel „Čelem vzad!“ se otce předtím ptal, koho zná z Liberce. Náš rod pocházel z Liberka, tak to tam táta znal a všechno jim to jmenoval. Tenhle člověk byl tam odsud, a když viděl, že to tam táta zná, tak řekl, že ho nezmlátí... Ostatní museli do baráčku a tam dostali nářez podle toho, kolik komu napsali

na záda. Kdo byl v partaji, dostal 20-25 ran, kdo byl u Volksturmu, dostal 5 ran. Snášeli to jak který. Koho trefili na kříž, tak to bolelo a byli dlouho nemocný. Někteří zemřeli. Našeho podleského starostu Hermanna tam umlátili, to byl zarytý nacist. Starosta Nové Vsi po tomto bití taky zemřel, dostal přes kříž. To byl tak dobrý člověk... tesař... ještě nám doma dělal za války novou stodolu... Tohle vraždění se odehrávalo 26.5.1945 v Neratově. Tito lidé si tam také vybírali německé ženy a dělali si s nima, co se jim zachtělo. Mužský nemohli nic dělat... Den po tomto vraždění se stalo v sousední Nové Vsi, že jedna žena pověsila sedm členů své rodiny a pak zapálila dům... Lidé ztráceli nervy... To byly šeredný dny, tak šeredný...

27.5.1945 jsme museli všichni od 18 do 45 let pryč. Nad naším stavením se to shromažďovalo. Měli jsme mít jídlo na dva dny a prádlo. Čekaly tam vozy s koňmi, u každého vozu dva vojáci. Rodiče museli pryč, děti musely zůstat. Neugebauer musel pryč a pět jeho dětí křičelo, brečelo, než ten transport odešel. Nejmenšímu byly dva roky, držel maminku za sukni a brečel a brečel... Voják u vozu vzal bič a mlátil do kluka, až se pustil... To bylo tak smutný... Nevěděli jsme, kam jdeme, jestli do Ruska? Když jsme přišli do Žamberka, přijelo nákladní auto. Náš důstojník byl na koni, tak je zastavil, a mluvíli spolu. Pak nám řekl, že Rusové v Lanškrouně chtějí vojáky, ne civily. Tak jsme se dozvěděli, kam jsme měli namířeno, a pustili nás zpátky domů...

Odsun a život po válce

Byli jsme Němci jako všichni ostatní, takže jsme byli připraveni na odsun. Dodnes mám schovanou pásku, kterou jsme museli nosit na rukávu. Otec ale dostal přípis, že naše rodina tady zůstane, protože on je napul Čech. Po válce dělal zase zástupce starosty a bratr mu pomáhal, protože měl českou měšťanku. Tak jsme tady vstali. Náš nejlepší přítel Štěpka, kteří uměli oba česky, byli vyhnáni. Mysleli si, že za nějaký čas budou moci zpátky na své hospodářství, že není možný tak velké území obhospodařovat, když majitele vyženou. Dostali jsme jejich hospodářství na starost ještě k našemu. Bratr se oženil, sestra vdala, takže už byli z domova pryč a já jsem na všechno nestačil. Moje děvče Heidi zůstalo na území, které připadlo po válce Polsku. Chodil jsem tam za ní načerno. Ale jednou mě tam chytili. Za každého chyceného dostali polští vojáci dovolenou. Odvedli mě, v Bystřici sepsali protokol, a zavřeli do vězení v Kladsku. Považovali mě za špiona. Nejhorší čas v životě jsem zažil právě v tomto arestu. Hlad, bída, ve dne pracovat, v noci mě nenechali spát, pucoval jsem chodbu a ucpaný záchody. To byl rok 1946, už po částečném odsunu. Za kořalku by mě pustili, kdybych to býval věděl. Jeden člověk z Meziříčí se dostal domů tak, že jeho dcera se dala na noc jednomu oficírovi. Za to byl volný. Ten člověk mi pak dal kus papíru a já po něm poslal vzkaz do vesnice, kde bydlela Heidi, aby mně poslali cigarety, chleba a kořalku. Říkal jsem: „Dej to komukoliv, já nemám nepřite-

le, všichni mě tam znaj.“ Tak za mnou přijeli v neděli do arestu, nabídli vojákům cigarety a ti je pustili dál. Divili se, jak je možný, že Čech má návštěvu... dal jsem jim flašku a v pondělí jsem jel domů. Za Heidi už jsem nemohl...

Všichni kamarádi padli na frontě. Ruda padl u Černého moře, Bruno u Moskvy, Luda, poslední kluk z hospodářství, který už neměl jít na frontu, taky musel a padl... Bratr Jenda si přinesl z války plicní onemocnění. Heidi byla v Polsku. Naši sousedé byli odsunuti. Zůstal jsem tady sám... sám Němec. Když jsem pochopil, že naši sousedé už se nevrátí, dal jsem si po roce žádost, že chci dobrovolně odejít do Německa. Ale komisař mi to zakázal. Nešlo to. Nešlo to. Zůstal jsem tady. Dlouho jsem byl svobodný. Ta pravá láska už nepřišla... Jo, jo, byly to hrozný časy. Takhle to všechno bylo a všechno už je pryč...

Byli jsme s bratrem oba válečně poškození – já měl zničený koleno a kratší nohu, bratr plicní onemocnění. Pracovali jsme spolu celý život v lese, lepší práce pro nás nebyla. Ale nemyslete: byli jsme nejlepší dřevaři! ... Taky jsem přežil jeden zával stromem v lese... S těmi velkými stromy to není jen tak!

Na konci války údajně sovětský voják vystřelil pancéřovou pěst do kostela v Neratově a ten vyhořel. Architekt Ing. Lír z Rychnova vypracoval ihned plán na obnovu střechy a hned jsme také s opravou začali. Asi deset tesařů pracovalo přes zimu 1945/46 v kostele a střecha byla obnovena. Scházelo už jen pokrýt ji krytinou. V Neratově byl sice sklad azbestu, ale žádný nám nevydali, že jsou prý nutnější stavby než kostel. Pokrýt střechu už jsme nestihli, protože Němci byli odsunuti, a tak střecha vlivem počasí brzy zchátrala. Ale ještě v r. 1948 měla moje sestra a bratr v kostele svatbu. Byli jsme smutní, když jsme viděli, jak kostel chátrá. Až po revoluci 1989 přišel farář Josef Suchár a jemu se podařilo udělat z ruiny zase kostel...

Svatbu jsem měl v r. 1961. Jedno dítě jsem vyženil a jedno se mi narodilo... Ženil jsem se

pozdě, ale mně to celkem ještě vyhovovalo. Já se na těch čtyřicet necejtíl, ani na těch padesát. Pořád jsem si připadal mladý, a v osmdesáti jsem ještě lezl po střechách... Dělal mi radost, když se něco povedlo. Takže jsem měl často radost, protože práce se mi často povedla... Já pracoval velmi rád. Bavilo mě kovářství, elektřika, truhlářina, všechno... I když nejsem vyučený, všechno jsem si dokázal udělat sám - doma i sousem. No a když se narodila holka, tak jsem měl radost tuplem. Nosil jsem ji na rukou jako poklad...

A taky jsem rád zpíval. Dodnes máme spolek dvanácti lidí, scházíme se a zpíváme staré lidové písně, většinou německy, ale i česky...

Jsem člověk

Válka byla hrozná a po válce to bylo taky hrozný... Mě to bolelo, tak bolelo, když stříleli jedni po druhých.. Na co? Kde je jim konec? Kdo je nepřítel? Vždyť mně nepřítel zachránil život! Rusáci mě zraněného odtáhli k našim! Jednou se mě ptali, jestli jsem Čech nebo Němec... Nejsem ani ten, ani ten. Jsem člověk. Mám rád všechny lidi na světě. Jsou to lidi! Nemůžu pochopit, proč k sobě máme nenávisť. My se přece musíme mít rádi a ne být proti sobě... /M

MÁM POVĚST NEUKÁZNĚNÉHO ČLOVĚKA

rozhovor argentinského novináře
Juana Barretta s Františkem

Snil jste o tom, že budete papežem?

Ne! Ani o tom, že budu prezidentem republiky nebo armádním generálem. Někomu se o tom zdá, mně nikoli.

Ani v době, kdy jste dělal kariéru v biskupské službě, vás tato možnost nenapadla?

Poté, co jsem patnáct let zastával vedoucí místa, kam jsem byl dosazen, jsem se v jednu chvíli vrátil na nižší pozice, byl jsem zpovědníkem a farářem. Život řeholníka, jezuita, se mění podle potřeb. Co se týče možnosti papežské volby, při minulém konkláve jsem byl na seznamu volitelných. Ale při posledním konkláve, vzhledem k mému věku 76 let a k tomu, že tam jistě byli vhodnější kandidáti, mé jméno nikdo nevyhlásil. Zmiňovali se o mně jako o *kingmakerovi*, tedy významném kardinálu voliteli, který má díky svým zkušenostem a vážnosti větší vliv na výsledek volby. Mohl jsem mít vliv na hlasování latinskoamerických kardinálů. Šlo to až do té míry, že v novinách ani neotiskli mou fotografii, nikdo na mne nemyslel. Londýnští bookmakeři mne tipovali na 46. místo (*směje se*). Sám jsem na sebe také nemyslel, vůbec mi to ne-

přicházelo na mysl.

Navzdory tomu, že v roce 2005 jste byl na druhém místě, co do počtu hlasů, ihned za Ratzingerem?

Tak se to říká. Jisté je, že při předchozí volbě jsem byl v novinách mezi možnými kandidáty. Uvnitř bylo zřejmé, že to měl být Benedikt, který byl zvolen téměř jednohlasně, a to mne velice těšilo. Jeho kandidatura byla jasná, zatímco při posledním konkláve tu nebyl žádný jasný kandidát. Bylo tu několik možností, ale žádná výrazná. Do Říma jsem přijel s tím, co jsem měl na sobě, a zpáteční letenkou na sobotu večer, abych byl v Buenos Aires na Květnou neděli. Dokonce jsem si na psacím stole už nechal připravenou homilii. Nikdy bych si nemyslel, že se něco takového stane.

Co jste zakoušel, když vás volili?

Před definitivní volbou jsem zakoušel velký pokoj. Myslel jsem si: „Jestli to chce Bůh...“ A zůstal jsem v klidu. Když se počítaly hlasy, modlil jsem pokojně růženec. Vedle mne seděl můj přítel, kard. Cláudio Hummes, který mi při předchozí i definitivní volbě řekl: Neměj strach, tak se projevuje dílo Ducha svatého (*znovu se směje*).

Akceptoval jste to okamžitě?

Odvedli mne do sakristie, převlékli mi sutanu a ven – na bojiště. Tam jsem řekl to, co mi přišlo na mysli.

Bylo to tedy zcela přirozené...

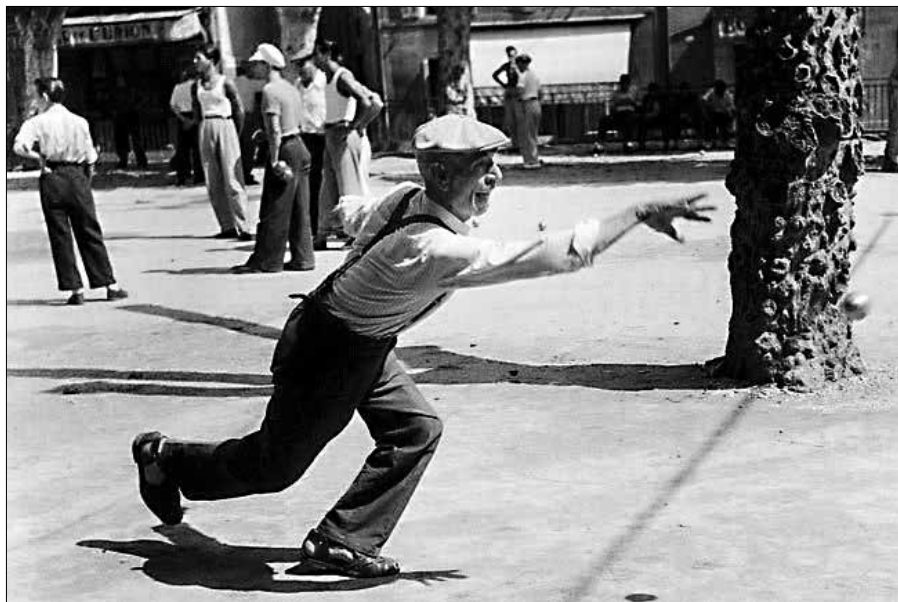
Ano, zakoušel jsem velký pokoj a řekl jsem, co vycházelo ze srdce.

Uznáváte, že na lidi působíte jako magnet? Máte cosi navíc a propůjčujete to papežskému úřadu.

Ano, vím, že lidé... (*váhá, ztiší se*). Zprvu jsem nechápal, proč se to děje. Někteří kardinálové mi řekli, že se jim lidé svěřili: „Tomuto člověku rozumíme“. Jisté, při audiencích se snažím uvádět konkrétní příklady na věci, které vyslovuji. Kupříkladu při dnešní audienci jsem vyprávěl epizodu o tom, jak jsem byl ve čtvrté třídě neposlušný. Lidé tak chápou, co chci říci. Stejně tak, jako když jsem mluvil o případu rozvedených rodičů, kteří užívají děti jako rukojmí a tím z nich dělají oběti, což je velmi smutné. Tatínek mluví špatně o mamince a naopak a dítěti zůstane v hlavě velký zmatek. Snažím se být konkrétní. To, co nazýváš magnetismem, je podle některých kardinálů právě ona skutečnost, že mi lidé rozumějí.

Líbí se vám generální audience?

Ano, líbí se mi v lidském i duchovním smyslu, v obou těchto smyslech. Lidé na mne působí blahodárně, takřkajíc na mne přenášejí pozitivní energii. Jako by se můj život mísil s životem lidí. Jsem psychologicky ustaven tak, že nemohu žít bez lidí, nejsem stvořen k mnišství, a proto jsem zůstal zde, v tomto domě (*sv. Marty*). Je to ubytovna, kde je 210 pokojů, čtyřicet nás pracuje pro Svatý stolec a ostatní jsou hosté – biskupové, faráři a laici, kteří přijíždějí a ubytují se zde. A to mi velmi prospívá. Vracet se sem, jíst v jídelně, kde je hodně lidí, čtyřikrát týdně slavit mši, na kterou přicházejí lidé zvenku, z farností... To vše se mi velice zamlouvá. Stal jsem se knězem, abych byl s lidmi, a děkuji Bohu, že mi to zůstalo.

Co vám schází ze života, předcházejícího papežské volbě?

Vyjít si ven. To mi opravdu chybí, ona klidná chůze ulicemi. Anebo si vyjít do pizzerie na dobrou pizzu (*směje se*).

Můžete přece požádat, aby vám pizzu dovezli do Vatikánu.

Ano, ale to není totéž, nemohu si na ni vyjít. Celý život jsem chodil pěšky. Když jsem byl kardinál, těšilo mne chodit ulicemi, jezdit autobusem nebo metrem. Moc se mi líbí velkoměsto, jsem v jádru městský člověk. Nemohl bych bydlet na malém městě jako je tvoje, i když koneckonců Tres Arroyos není tak malé, ano, mohl bych tam žít. Nemohl bych žít na venkově.

Tady chodíte po městě?

Ne (*rozesměje se*). Jezdím do farností...ale nemohu si vyjít. Představ si, co by se strhlo, kdybych se objevil na ulici. Jednou jsem vyjel autem jenom s řidičem a zapomněl jsem zavřít okénko. Bylo otevřené a já jsem si toho nevšiml. Nastal poprask...Seděl jsem vedle řidiče, museli jsme jet dál, ale lidé nám nechtěli uvolnit cestu. Samozřejmě – potkali papeže na ulici...

To hodně vypovídá o vašem životním postoji...

Je pravda, že tady mám pověst neukázněného člověka. Moc nedbám na protokol, protože je příliš odtažitý. I když při oficiálních příležitostech se mu plně podřizuji.

Můžete večer odpočívat, vypnout?

Mám hluboký spánek, jakmile se položím na postel, usnu. Spím šest hodin. Běžně uléhám v devět večer a skoro do desíti si čtu. Když mi začne slzet jedno oko, zhasnu a spím až do čtyř ráno, kdy se budím sám podle biologických hodin. Je pravda, že pak potřebuji siestu. Musím se přes den prospat čtyřicet minut až hodinu, vyout si boty a natáhnout se na lůžko. I v tomto případě spím hluboce a budím se sám. Když siestu vynechám, ihned cítím následky.

Co si před spaním čtete?

Nyní čtu knihu o sv. Silvánovi, významném duchovním mistrovi z hory Athos.

Vloni v létě při návštěvě Manily jste mluvil o důležitosti slz. Pláčete někdy?

Když vidím dramata lidí. Jako nedávno, když jsem se dozvěděl, co se děje lidem z národa Rohingya, kteří na člunech přijíždějí do thajských vod. Když se přiblíží k pobřeží, dostanou potraviny a vodu a jsou zase vykázáni na moře. Takovéto drama mne dojíká. A pak nemocné děti. Když vidím to, čemu se tady říká „vzácné nemoci“, vyvolané nepozorností k životnímu prostředí, svírá se mi srdce. Když vidím tato nemocná stvoření, obracím se k Pánu se slovy: Proč oni, a ne já? Také prožívám pohnutí, když chodím do vězení. Ze tří Zelených čtvrtků, které jsem tu slavil, jsem dva prožil ve věznicí – jednou ve věznicí pro nezletilé a po druhé v římské věznicí pro dospělé Rebibbia. Také v jiných italských městech, která jsem navštívil, jsem se zastavil ve věznicích, jedl společně s vězni a zatímco jsem si s nimi povídal, napadlo mne: Když si pomyslím, že bych tu mohl být i já! Nikdo z nás totiž nemá jistotu, že se nikdy nedopustí zločinu, něčeho, kvůli čemu může skončit ve vězení. Tehdy se ptám, proč Bůh dovolil, že já ve vězení nejsem. Cítím bolest nad těmi, kteří tam jsou, a děkuji Bohu, že tam nejsem. Zároveň však cítím, že je to jakési konvenční děkování, protože tito lidé neměli možnosti, jaké jsem měl já, aby se nedopustili oné hlouposti, která je dovedla do věznice. Vnitřně nad tím pláču a hluboce se mne to dotýká.

Pláčete tak, že vám tečou slzy?

Na veřejnosti nepláču. Dvakrát se mi stalo, že už jsem měl pláč na krajíčku, ale podařilo se mi ho zadržet. Byl jsem velmi dojatý, z očí mi vyklouzlo pár slz, ale dělal jsem, jako by nic, a po chvíli jsem přejel rukou po obličejí.

Proč jste nechtěl, aby lidé viděli váš pláč?

Nevím, zdálo se mi, že máme pokračovat.

Kdy k tomu došlo?

Při dvou příležitostech, na jednu si pamatuji, druhou nikoli. Ta, na kterou si vzpomínám, se týkala pronásledování křesťanů v Iráku. Mluvil jsem o něm a byl jsem hluboce dojatý. Myslel jsem na děti.

Z čeho máte strach?

Všeobecně strach nemám. Jsem docela nebojácný, jedním, aniž bych myslel na důsledky. To mne někdy dovádí k velkým bolestem hlavy, protože mi občas vyklouzne nějaké to slůvko navíc (*opět se s chutí zasměje*). Co se týče atentátů, jsem v Božích rukou, a když se modlím, mluvím s Pánem a říkám mu: Podívej se, jestli se to má stát, ať se to stane. Prosim tě jenom o jednu milost – ať to moc nebolí (*směje se*), protože se bojím fyzické bolesti. Snáším mravní bolest, ale fyzickou nikoli. V tom jsem velký zbabělec – nebojím se sice injekcí, ale jsem raději, když nemusím cítit fyzickou bolest. Nesnesu ji, možná mi to zůstalo od plicní operace, kterou jsem prodělal v 19 letech.

Cítíte se pod tlakem?

Tlaky tu existují. Každý člověk při výkonu vlády vnímá tlak. V tuto chvíli na mne nejvíce doléhá obrovské kvantum práce, které tady je. Dodržuji rázný pracovní rytmus, na kterém se projevuje syndrom konce školního roku, který se tady uzavírá v červnu. Tisíc věcí se vrší jedna na druhou a pak nastávají potíže. Navíc tu jsou problémy, které se uměle vytvářejí kvůli tomu, co jsem řekl, nebo co jsem neřekl...Také sdělovací prostředky si vezmou jeden výrok a vytrhnou jej z kontextu. Nedávno jsem ve farnosti v Ostii, poblíž Říma, zdravil lidi. Staré a nemocné lidi shromáždili do tělocvičny, procházel jsem mezi nimi a zdravil je. Řekl jsem přitom: To je ale legrační – v místě, kde si hrají děti, jsou najednou staří a nemocní. Chápu vás, protože sám jsem starý a mám své zdravotní problémy, také jsem trochu nemocný. Den nato stálo v novinách: Papež prozradil, že je nemocný. Proti takovému nepříteli nic nezmůžes.

Víte o tom, co vychází v tisku?

Ne. Čtu jenom jedny noviny, La Repubblica, deník střední třídy. Čtu je ráno a za deset minut je mám prolístované. Na televizi se nedívám od roku 1990 (bere si čas na odpověď). Je to slib, který jsem dal Panně Marii Karmelské v noci 15. července 1990.

Mělo to nějaké zvláštní důvody?

Ne, řekl jsem si: to není nic pro mne.

Nežíváte se na zápasy družstva San Lorenzo?

Ne, nedívám se na nic.

A jak se dovídáte výsledky?

Jeden švýcarský gardista mi každý týden napíše výsledky i klasifikaci.

Byl byste spíše Messi nebo Mascherano mezi papeži?

Neumím odpovědět, protože se nedívám na zápasy a neumím odlišit jejich hráčský styl. Messi sem dvakrát přišel, ale nic víc, nikdy jsem ho neviděl hrát.

Surfujete někdy internetu?

Nikdy. Stejně jako jsem říkal: Ne! Nikdy!, když mne dříve žádali o rozhovor. Nyní jsem to, díky stavu milosti, překonal. Předtím jsem zakoušel hrůzu při pouhé myšlence na setkání s novináři.

Jak se z Vatikánu díváte na Argentinu?

Jako na zemi mnoha možností a mnoha ztracených příležitostí, jak to říkal kard. Quarracino a měl pravdu. Jsme zemí, která v běhu

svých dějin nevyužila mnoho možností. Při všem bohatství, které máme, tu něco nefunguje. Jako v tom vyprávění o velvyslancích jiných zemí, kteří si jdou stěžovat Bohu, proč dal Argentincům tolik různého bohatství a jim jenom některá – buď zemědělství nebo doly. Bůh je vyslechl a pak odpověděl: No promiňte, abych to vyvážil, dal jsem jim také Argentine.

Sledujete argentinskou politiku?

Ne, vůbec. Přestal jsem argentinské politiky přijímat, protože jsem si všiml, že někteří využívají těchto setkání a společných fotografií. I když je stejně tak pravda, že jiní hosté z Argentiny ani neřekli, že za mnou přijeli, a nedali se se mnou vyfotit. Ale abych tomu všemu zabránil, přestal jsem se soukromými audiencemi. Pokud přijedou, jdou na generální audienci a tam je pozdravím. Nevím ani, jak pokračuje předvolební kampaň a jací jsou kandidáti. Dokážu si představit hlavní kandidáty, ale nevím, jaké napětí tu probíhá. Víím, že v primárkách v Buenos Aires vyhrála Pro (Propuesta Republicana), viděl jsem to v novinách, vyšlo to dokonce v La Repubblica.

Těší vás, když vás definují jako papeže – chudáka?

Když k tomu dodají ještě nějaké jiné slovo, tak ano. Kupříkladu „chudák člověk“ (s chutí se směje). Chudoba stojí ve středu evangelia. Ježíš přišel, aby kázal chudým lidem. Když evangelium odejmeš chudobu, nic nepochopíš, zbavuješ ho podstaty.

Není ale utopické myslet si, že je možné chudobu vykořenit?

Ano, ale díky utopiím jdeme dál. Bylo by smutné, kdyby je mladí lidé nenásledovali. V životě máme všichni mít tyto tři věci: paměť minulého, schopnost hledět na přítomné a budoucí utopii. Není dobré ztrácet paměť, protože když se to v národech děje, zanedbávají se staří lidé. Schopnost vykládat přítomnost, vysvětlovat ji a vědět, kam je třeba kráčet s onou pamětí a kořeny, jak s nimi naložit – v tom spočívá život mladých a dospělých lidí. A v budoucnosti je život mládeže a především

děti. Máme tedy žít s pamětí, ve schopnosti nakládat s přítomností a podrobovat ji rozlišování, a s utopií hledící do budoucnosti, protože tam se zapojují mladí lidé.

Budoucnost národa se projevuje v péči o staré lidi, kteří jsou pamětí, a o děti a mladé lidi, kteří tuto paměť ponесou dál. My dospělí máme tuto paměť přijmout, zpracovat ji do budoucnosti a předat ji potomkům. Jednou jsem četl velice krásnou větu: Přítomnost světa, který jsme převzali, není pouhým dědicstvím po starých lidech, nýbrž je spíše půjčkou od našich dětí, abychom ji navrátili v lepší podobě. Pokud přetnu své kořeny a ztratím paměť, stane se mi totéž co každé rostlině – zemřu. Jestliže žiju pouze přítomností, aniž bych s předvídaností hleděl do budoucnosti, stane se mi to, co každému špatnému správci, který neumí plánovat. Znečištění životního prostředí je takovýmto jevem. Tyto tři věci musím jít ruku v ruce – pokud jedna z nich schází, začíná úpadek.

Jaká jsou nejhorší zla, která sužují dnešní svět?

Chudoba, korupce, obchod s lidmi. Možná chybují v následující statistice, ale co odpovíš, když se tě zeptám, za co nejvíce utrácíme po potravinách, oblečení a lécích? Na čtvrtém místě jsou kosmetické přípravky a na pátém domácí mazlíčci. A to je vážné. Péče o domácí zvířátka je tak trochu naprogramovaná láska, jinými slovy, láskyplnou reakcí psa nebo kočky si mohou napláňovat a už nepotřebují zakoušet lásku, plynoucí z lidské vzájemnosti. Přeháním a není třeba to brát doslova, ale mělo by nás to znepokojovat.

Proč stále opakujete: Modlete se za mne? Protože to potřebuji. Potřebuji, aby mne podporovala modlitba lidu. Je to vnitřní požadavek, musím být podporován modlitbou lidu.

Jak by na vás měli lidé jednou vzpomínat?

Jako na dobrého člověka. Těšilo by mne, kdyby si řekli: Byl to dobrý člověk, který usiloval o dobro. Nic jiného nežádám.

*L'Osservatore Romano, 26. 5. 2015
přeložila Jana Gruberová*

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 5.7. Slavnost sv. Cyrila a Metoděje a Památka reformátora Jana Husa

7.15 h. Letohrad Iz 61,1-3a Ž 117
8.45 h. Lukavice 2 Kor 6,13c-20
10.15 h. Orlice Lk 10,1-9

sobota 11.7. 19 h. Mistrovice neděle 12.7. 15. v mezidobí sbírka na potřebu diecéze

7.15 h. Letohrad Am 7,12-15 Ž 85
8.45 h. Lukavice Ef 1,3-14
10.15 h. Orlice Mk 6,7-13

sobota 18.7. 19 h. Lukavice neděle 19.7. 16. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Jr 23,1-6 Ž 23
8.45 h. Mistrovice Ef 2,13-18
10.15 h. Orlice Mk 6,30-34

sobota 25.7. 19 h. Mistrovice neděle 26.7. 17. v mezidobí

7.15 h. Letohrad 2 Kr 4,42-44
8.45 h. Lukavice Ž 145 Ef 4,1-6
10.15 h. Orlice J 6,1-15

sobota 1.8. 19 h. Lukavice neděle 2.8. 18. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Ex 16,2-4.12-15
8.45 h. Mistrovice Ž 78 Ef 4,17.20-24
10.15 h. Orlice J 6,24-35

sobota 9.8. 19 h. Mistrovice neděle 10.8. 19. v mezidobí

7.15 h. Letohrad 1 Kr 19,4-8
8.45 h. Lukavice Ž 34 Ef 4,30-5,2
10.15 h. Orlice J 6,41-51

sobota 15.8. 17.30 h. Mistrovice 19 h. Lukavice neděle 16.8. 20. v mezidobí Orlice a Šedivec - poutní slavnost

7.15 h. Letohrad Př 9,1-6
8.45 h. Šedivec Ž 34 Ef 5,15-20
10.15 h. Orlice J 6,51-58

sobota 22.8. 19 h. Mistrovice neděle 23.8. 21. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Jz 24,1-218b
8.45 h. Lukavice Ž 34 Ef 5,21-32
10.15 h. Orlice J 6,60-69

sobota 29.8. 19 h. Lukavice neděle 30.8. 22. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Dt 4,1-8 Ž 15
8.45 h. Mistrovice Jak 1,17-27
10.15 h. Orlice Mk 7,1-23

sobota 5.9. 17.30 h. Lukavice 19 h. Mistrovice neděle 6.9. 23. v mezidobí poutní slavnost na Kunčicích

7.15 h. Letohrad Iz 35,4-7a Ž 146
10.15 h. Kunčice Jak 2,1-5
Mk 7,31-37

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, Miloslava Šejvlová, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741